

૩.
૪૮

જન શ્વેતાંબર તેરાપંથી ધર્મના દુંડા

ઈતિહાસ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

વકીલ છોગમલ્લ ચોપડા

સેક્રેટરી જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સભા

૧૫૬ કોસ સ્ટ્રીટ સુતાપટી ત્રીજે માળે કલકત્તા.

મુદ્રક

નટવર એમ. વીમાવાળા

“ગાંડીવ” મુદ્રણાલય, હવાડિયો ચકલો, સુરત.

૨૨
1367

શુદ્ધિપત્રક.

પાત્ર	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	૫	લોકોત્તર	લોકોત્તર
૩	૮	ઇન્દ્રિય	ઇન્દ્રિય
૩	૯	લોકોન્તર	લોકોત્તર
૩	૧૪	દ્રેષ	દ્રેષ
૩	૧૪	પર-મોહ	પરમોહ
૩	૧૪	દ્રેષ	દ્રેષ
૩	૧૫	રાગ ,,	રાગ ,,
૩	૧૬	દ્રેષ	દ્રેષ
૪	૨	ઓર	અથવા
૫	૮	લોકો	લોકોને
૬	૪	દોષી છું	દોષીત છું
૬	૭	કીચીત	કીચીત
૬	૧૦	દોષી છું	દોષીત છું

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૬	૧૮	એકન્દિય	એકન્દ્રય
૬	૧૮	પંચેન્દિય	પંચેન્દ્રય
૭	૧૫	કાગદ	કાગળ
૮	૧	ચતુર્વિધ	ચતુર્વિધ
૮	૧૬	છરીની	છરીથી
૯	૪	ઈચ્છાથી	ઈચ્છાની
૯	૧૫	કરાતે	કરાવે
૧૦	૮	જીવનો	જીવને
૧૦	૨૦	મારી	મારા
૧૩	૨૨	પ્રિયત્તમા	પ્રિયત્તમા
૧૪	૧	આપઘાત	આપઘાત
૧૪	૧૮	સુદર	સુંદર
૧૭	૧૫	પ્રાપ્ત	પ્રાપ્ત
૧૭	૨૩	ઉદ્દેશ્ય	ઉદ્દેશ
૧૮	૮	પ્રકટ	પ્રગટ
૧૯	૧૮	ઈન્દ્ર	ઈન્દ્ર
૨૦	૩	મીથુ	મીઠું
૨૦	૪	અનુકંપાદાન	અનુકંપા
		આદાનથી	દાનથી નાના

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨૦	૯	વઢે છે	વધે છે
૨૧	૨	ચાદિત્ર	ચારિત્ર
૨૧	૧૧	ચિત્ર	ચિત્ત
૨૧	૧૫	ચિત્ર	ચિત્ત
૧૧	૧૬	અશુદ્ધ	અશુદ્ધ
૨૧	૨૦	ત્રણ કારણ	ત્રણકરણ
૨૧	૨૧	હુરએક	હુરેક
૨૨	૭	એવાદાનથી	એવા દાનથી
૨૨	૧૦	પરિગહ	પરિગ્રહ
૨૨	૧૭	ઊડા	ઊંડા
૨૩	૧૨	સાર્ગ	માર્ગ
૨૪	૧	પ્રકતિ	પ્રકૃતિ
૨૪	૧૮	સ્વામીથી	સ્વામીશ્રી
૨૪	૨૩	ધર્મની	ધર્મનો
૨૪	૨૩	ચારે	ચારે
૨૫	૧૦	સાધુ	સાધુએ
૨૬	૧	મહુતકાંક્ષાને	મહુત્વકાંક્ષાએ
૨૬	૩	એકાંતરા	એકાંતરા
૨૬	૫	યોવનાવસ્થામાં યોવનાવસ્થામાં હુતા	

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨૭	૫	એકાંતએકાંત	એકાંત
૨૭	૯	આ દેશો	આદેશો
૨૭	૧૪	પડીલેહુણુપડી	પડીલેહુણુ
૨૭	૨૦	મંથણુ	મંથન
૨૮	૨	વાળી હતી	વાળો હતો
૨૮	૪	અસુયાયી	અનુયાયી
૨૮	૨૩	ઢાવાઈ	ઘોવાઈ
૨૮	છેલ્લી	અવસ્થ	અવસ્ય
૩૦	૩	હો	હોય
૩૦	૪	આત્મા	આત્મ
૩૦	૬	રૂઘનાથજીની	રૂઘનાથજીના
૩૦	૬	ભરેલી	ભરેલો
૩૦	૧૭	ઝુઠી	ઝુઠો
૩૦	૨૧	સાચા	સાચો
૩૧	૧	વીનતીનો	વિનતીની
૩૧	૪	થયા	પામ્યા
૩૧	૫	કરાવાવાના	કરવાના
૩૧	૧૦	પાલવા	પાળવા
૩૧	૧૨	પાલવા	પાળવા

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩૧	૨	લીખણુ	લીખણુએ
૩૨	૩	આધાકર્મી	આધાકર્મી
૩૨	૮	જમવા	જમવા
૩૨	૧૩	રૂઘનાળ	રૂઘનાથળ'
૩૨	૧૩	જેમલળની	જેમલળના
૩૪	૧	કહ્યા હે	કહ્યું છે
૩૪	૫	સ્વામીળ	સ્વામીળ
૩૪	૭	પરિષડા	પરિષડ
૩૫	૧૨	હુરાવ્યો	હુટાવ્યો
૩૫	૩	વૃયોવૃદ્ધ	વયોવૃદ્ધ
૩૫	૧૫	ખતલાવ્યા	ખતલાવી
૩૫	૧૬	કર્યા	કર્યો
૩૬	૨	સીરીયા	સીરીયારી
૩૬	૮	સીરીયા	સીરીયારી
૪૧	૧	આ આજ્ઞામાં	આજ્ઞામાં
૪૫	૮	પુળ	પુલ
૪૫	૧૨	સાચો	સાચા
૪૬	૨૦	મારી	મારા
૪૭	૧૦	મૃષવાદ	મૃષાવાદ

પાનુ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૪૮	૧૦	માત્રને	માત્રનો
૪૮	૧૪	ખેત્ર	ક્ષેત્ર
૪૮	૧૫	ધન્ય	ધન
૪૮	૧૫	પાંગા	પગા
૪૮	૧૮	પેરા	પેટા
૪૮	૨૦	સુર્યાદય	સુર્યોદય
૫૪	૨	જીવ	જીન
૫૪	૨	જીણુ	જીન
૫૪	૨૨	લોકો ન	લોકોને ન
૫૫	૪	લક્ષણમાં	લક્ષણમં
૫૮	૧૩	ચાહે છે છે	ચાહે છે
૫૯	૧	નિવકાર	નિવિકાર
૬૧	૫	ધમ	ધર્મ
૬૧	૮	ધન્ય	ધન
૬૨	૭	દયા નીરક્ષા	દયાની રક્ષા
૬૩	૨	અકારણીય	અકરણીય
૬૩	૧૧	વતિતા	વર્તિતા

પ્રસ્તાવના

સંસારમાં ધર્મ સંબંધી જુદી જુદી વ્યક્તીઓએ જુદા જુદા અર્થ કીધા છે પરંતુ આધુનિક જેટલા મુખ્ય મુખ્ય ધર્મ મત પ્રચલિત છે તેને અહીંસા ને સારા બતલાવ્યા છે જૈન ધર્મ અહીંસા તત્વ ને જેટલી મહત્વા આપે છે. તેટલી બીજા કોઈ ધર્મ અહિંસાને આપતા નથી જૈન ધર્મમાં અહીંસાની વીશીષતા માટે અને પાળવા માટે વિશેષ ધ્યાન અને આલોચના કરી છે જૈન સંપ્રદાયના મુખ્ય બે વિભાગ શ્વેતાંબર ને દીગંબર છે તેમાં શ્વેતાંબરમાં મુર્તિપુજક સ્થાનકવાસી અને તેરાપંથી એમ ત્રણ શાખા છે એ ત્રણે શાખા આગમ યાને સુત્રને પ્રમાણ માને છે પરંતુ કોઈ ૮૪ આગમ 'કોઈ ૪૫ આગમ કોઈ બત્રીશ આગમ અને તેથી મલતી વાતો માને છે જૈનેતર આગમ પ્રમાણના ઝઘડામાં પડતા નથી

ન્યાય ને યુક્તી સંગત વાત માનવા તૈયાર છે તેથી જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સંપ્રદાયના મુખ્ય તત્વ જેના પર ખીજા લોક ઉઠો વિચાર કરે નહી તે નાના પ્રકારની કટાક્ષ કરે છે માટે સરલ ભાષામાં તેના ઉપર પ્રકાશ કરવો ઉચીત ધારે છે.

સંસારી જીવ અનાદી કાળથી કર્મવશ જન્મ મરણને પ્રાપ્ત કરતા પરિભ્રમણ કરી રહ્યા છે કર્મોના સર્વથા નાશ થવાથી જીવ મુક્ત થાય છે કર્મથી જીવ બંધાઈ રહ્યો છે બંધનથી છુટકારો એ મોક્ષ છે કર્મોના ફળ ભોગવવા પડે છે શુભ કર્મ કરવાથી શુભ ફળ ને અશુભ કર્મ કરવાથી અશુભ ફળ પામે છે જગતમાં સાધારણ માલમ પડે છે કે જે કામ કરીએ તેનું તેવું ફળ મળે છે કોઈ કામનું ફળ તે વખતે માલમ પડે છે કોઈ કામનું ફળ પછી દેખાય છે પ્રકૃતિના આ નિયમ નીબંધ જતો નથી.

સમસ્ત કર્મોથી છુટકારો મેળવવો એ જીવનો સ્વ. સ્વભાવમાં નિજગુણમાં વર્તવું છે જીવ સ્વભાવથી વીશુદ્ધ, ઉજ્જવળ, જ્ઞાનમય, ચૈતન્યમય છે જૈનેતર મતોમાં બે આત્માને પરમાત્માનો અંશ બતલાવે છે તે વાસ્તવમાં અંશ તો નહી પરંતુ આ અર્થથી સત્ય છે કે પરમાત્મા પરમેશ્વર અથવા મોક્ષ પ્રાપ્ત જીવ પોતાના સમસ્ત બાહ્ય કર્માવરણથી મુક્ત છે હુરએક જીવ જ્યારે સમસ્ત બાહ્ય આવરણથી દુર થઈ સ્વ સ્વરૂપમાં ખીરાજે છે ત્યારે પરમાત્મા થઈ બચે છે.

કોઈ પણ પ્રકારના બંધન આવરણ ન રહેવાથી તે જીવ

કે ફરી સંસારમાં આવતો નથી તે નિર્વિકાર અવસ્થામાં આત્મિક સુખમાં તલ્લીન રહે છે તે સુખ નિસ્વચ્છિન્ન, નિરાબાધ છે બધા જીવ સુખને માટે ચડાય છે. લોકીક વૈષયિક સુખમાં શાંતિ નહીં આશા ઇચ્છા અને આકાંક્ષાઓ પુર્ણ કરવામાં જીવને સાચા સુખ લોકોત્તર સુખ મલતું નથી.

સંસારી જીવ નાના મોટા સર્વ કલ્પનિક લોકીક સુખ પાછળ મંડી રહ્યા છે અને વૈષયિક અથવા ઇન્દ્રિય તૃપ્તિના સુખને લોકોત્તર સુખ માની રાખ્યા છે જીવ તૃષ્ણા, લોભ, મોહ, રાગાદિક ને વશ સામાન્ય ક્ષણિક લોકીક સુખને સુખ માની લે છે પરંતુ વાસ્તવમાં તેહ દુઃખનું કારણ છે અને સાચું લોકોત્તર સુખ તેનાથી મલતું નથી જીવો “જૈન” ધર્મની ચોપડી જ્યાંસુધી રાગ-દ્રેષ પ્રબલ્ય સ્વજન પર મોહ, પરજન ઉપર દ્રેષ છે ત્યાં સુધી છુટકારો સંસારથી થતો નથી રાગદ્રેષ સમસ્ત કર્મોના બીજ શ્રી જૈનેશ્વરે ફરમાવ્યો છે પરંતુ દ્રેષ જેટલો જલદી ઓળખાય છે તેટલો રાગ જલદી ઓળખાતો નથી મમત્વ, મોહ, સ્નેહ, રાગ વીગેરે તેના બરોબરીયા છે પોતાના શરીરથી મમત્વ રાખવો મુક્તીનો બાધક છે શરીરથી બ્યાડ આ સંસારમાં બીજું કોઈ નથી ત્યારે બીજા કોઈથી મમત્વ ભાવ, રાગ ભાવ સ્નેહભાવ, મોહભાવ મુક્તીના લોકોત્તર માર્ગના બાધક જરૂર થશે જૈનધર્મમાં પરમ પુરૂષ વીતરાગ છે તેરાપંથી મત વીરૂદ્ધ કેટલાક લોકો એવી જુઠી વાત ફેલાવે છે કે એ મત દયાદાન રહીત

છે શુદ્ધ દ્રષ્ટિથી જો લોક કોઈ ધર્મ કે મતની સમીક્ષા કરે છે તે ગમે તે કહે પરંતુ ગહન ચોર સત્ય વીચારથી જોવાથી એ આક્ષેપ તદ્દન ખોટો છે એમ માલમ પડશે સંસારના તમામ કામ હિતાહિતની નજરથી વીચારાય છે સમાજમાં રહેવાથી નાના પ્રકારના બંધન દરેક મનુષ્યને સહન કરવા પડે છે વ્યક્તિગત સ્વાતંત્ર અને સ્વછંદતા ને બંધાના હિતને માટે સંકુચિત કરવા પડે છે સંસારિક અને સામાજિક હિતને માટે નાના પ્રકારના વૈષયિક કામ કરવા પડે છે સંસાર, રાષ્ટ્ર, દેશ અથવા સમાજની વૃદ્ધિ, ઉન્નતિ અથવા અર્થલાભ વીગેરે કામને માટે નાના પ્રકારની હિંસાના કામ કરવા પડે છે યુદ્ધ, વિગ્રહ, વ્યાપાર, વણજ વીગેરે કામમાં નૈતિક અથવા પરમાર્થિક ઉન્નતિનો લેશ માત્ર નહીં આત્મીય સ્વજન ઉપર મમત્વ લાવ, સ્વજન પોષણ, દેશ કે રાષ્ટ્ર માટે મમત્વ લાવથી ખીજા રાજ્ય કે ખીજા દેશવાલા જોડે નાના પ્રકારના સામ, દામ, દંડ લેદાદી ઉપાયથી કાર્ય કરવા પડે છે પરંતુ તે સર્વ કામથી જીવનું કલ્યાણ થતું નથી એ બધા કામ સંસારી, ગૃહસ્થ, લોકીક ઉન્નતિ માટે સમાજની અંદર રહેવાથી કરે છે આત્મીક કલ્યાણ, લોકોત્તર કલ્યાણ તો મન, વચન, કાયાથી ત્રણ કરણને ત્રણ જોગથી કોઈ પણ જીવને દુઃખ પહોંચાડવું નહીં, ખીજાથી પહોંચાડાવવું નહીં અને દુઃખ દેતા હોય તેની અનુમોદના કરવી નહીં તેથી થાય છે અને એજ છકાયની દયા પાગવાનો ઉપાય છે શ્રી તીર્થંકરદેવે, શ્રી ગણધર

મહારાજે, શ્રી આચાર્યદેવે, શ્રી ઉપાધ્યાય લગવાને અને શ્રી સાધુજીએ એજ દયા પાળી છે કેઈ પણ જીવને કષ્ટ આપવાથી આત્મા કલુષિત થાય છે પ્રાય સર્વે આર્ય ધર્મ હિંસાને દુષીત બતાવે છે પરંતુ આ સિદ્ધાન્ત સમ્યક્ત્વ પાળવાવાળા વીરલા મળે છે એટલું જ નહીં પરંતુ અહિંસા તત્ત્વ જે દયા ધર્મનો પર્યાયાન્તર છે તે સદ્ગુરૂ વિના સમજવો કઠણ છે.

જીવ હિંસા ખોટી માનવાવાળા ઘણા લોકો જીવ અજીવની ઓળખાણ હોતી નથી એકેન્દ્રીયથી પંચેન્દ્રીય સુધી દરેક જીવને દુઃખ દેવું હિંસા છે પરંતુ કેઈ લોક એકેન્દ્રીય જીવને મારી પંચેન્દ્રીય જીવના પોષણમાં દોષ નહીં કહે છે તે ન્યાય સંગત નથી થીર ચીત્તથી વીચારવું જોઈએ કેઈ લોક શ્રી વીતરાગે ફરમાવેલી દયાના રહસ્ય જાણતા નથી અસંયતીનું જીવવું વાંછવામાં એટલે મોહરાગમાં ધર્મ સમજે છે આ જગ્યાએ એક ઉદા પ્રશ્ન ઉત્પન્ન થાય છે કે જીવ બચાવવા (કેઈની સામર્થ્ય નથી) અને જીવ ન મારવામાં શું ફેર છે બહારની નજરથી એક બીજાથી ફેર લાગતો નથી પણ ઘણા ફેર છે સંસારમાં અનંતા જીવ સ્વકર્મ વશ મરે છે.

જ્યાં સુધી કેઈ જીવ પોતે બીજાને ન મારે ન મરાવે મારતાને લલો ન જાણે ત્યાં સુધી બીજા જીવો મરે તેનો દોષ તેને માથે આવતો નથી કેઈ જીવ બીજા જીવને મારી રહ્યો છે તેને બચાવવાનો પ્રયાસ ન કરે તો શું ગુન્હો થાય છે હુમારા ઉપર શું હુક છે મારી આત્મ

ઉન્નતીમાં આ નિરપેક્ષ ભાવ સુખાધક થાય છે જ્યાં સુધી
 હું પોતે મારતો નથી ખીજા પાસે મરાવતો નથી અને
 મારે તેને સારો સમજતો નથી ત્યાં સુધી હું કેવી રીતે
 દોષી છું જોવાથી કે સાંભળવાથી દોષ લાગતો નથી જો
 લાગે તો કેવળીને બધો દોષ લાગવો જોઈએ જો કદાચ
 મારી સામે ખીજા જીવ ને મારતો હોય તો મન વચન
 કાયાએ કરી કીચીત પણ તે કાર્યમાં ઉત્તેજિત કરે નહીં
 સારો જાણે નહીં જો હું ખીજે કે ત્રીજે કરણે કરાવવું કે
 અનુમોદિત કરૂં તો દોષી છું પણ મારવાવાળાની હિંસામાં
 દોષ સમજે અથવા તે હિંસાથી નીવૃત્ત થવા ઉપદેશ
 દેવામાં સફળ ન થાય અથવા ઉપદેશ દેવાનો અવસર ન
 હોય તો મરવાવાલા જીવનો કર્મોદય સમજી તટસ્થ ભાવ
 ધારે તો મારા કામમાં ન્યાયની દ્રષ્ટીથી કોઈ પણ દોષ
 લાગે નહીં તર્ક માટે એ માની લીધું જાય કે પ્રત્યેક
 જીવનું કર્તવ્ય છે બળવાન બળથી દુર્બળનો બળપ્રયોગ
 કરી રક્ષા કરવી ઉચીત છે તો વીચારવાની વાત છે કે
 આ સિદ્ધાન્ત શું એકન્દિયથી લગાવી પંચેન્દિય સુધી
 દરેક જીવ ઘાત માટે અને દરેક સમયે લાગુ થશે અથવા
 એક જીવ ખીજા જીવને ખાવાનું સમજી મારે છે તેજ
 જગ્યાએ લાગુ થશે અથવા એક જીવ ખીજા જીવને
 કૌતુહલ રમત વશ મારે તેમાં લાગુ થાય જીવ દયાના
 નામથી કર્તવ્યના માપની હદ રાખે ઉપરોક્ત હિંસામય
 કામમાંથી કયું રોકવું જોઈએ સંસારમાં ખીજા મારફત જે
 હિંસાત્મક કાર્ય થાય છે તેમાં પોતાના સ્વાર્થની હાની કરી

જે હીંસાથી સ્નેહવશ રક્ષાના ભાવ પેદા થાય તેજ રેકવી સારી છે કે બીજી હિંસા આંખ બંધ કરી ઉપેક્ષા કરી જવું કર્તવ્ય છે.

એક જીવથી મરતો બીજો પ્રાણી બચાવી લેવો Thesreticauly કહેવા સારૂ માલમ પડે છે પણ (Practically) આ સીદ્ધાંત સર્વત્ર પાલવા યોગ છે ? છેલ્લી સીમા સુધી Extreme limits સુધી લઈ જવાથી મશ્કરી જેવું લાગશે બીજાથી મરતા જીવની રક્ષા કરવી તે તેના પર પ્રેમ, સ્નેહ, મોહ મમત્વ, રાગ ભાવથી થાય છે ત્યારે જ્યાં મોહમમત્વ સ્નેહ છે ત્યાં જીવને બંધન છે અને જ્યાં મારવાવાલાની અંતરીક કલુષતા ઉપદેશ દઈ હીંસાથી દુર કરવાને તેને હીંસાના ધુરા પરીણામ સમજાવી હીંસાથી નીવૃત્ત કરવા એ સાચું કર્તવ્ય છે.

તેરાપંથી મતનો સિદ્ધાંતના રહસ્ય ન સમજી ઘણા લોકો બીજાની નીદા કરવા તથા ભોળાભાઈએને બહેકાવવા માટે ગંભીર દાર્શનિક તત્વોને ઉલટાવી અનર્થક કાગઢ શાહી અને સમયનો દુરઉપયોગ કરે છે જેવી જેની વ્રતી થાય છે તે સ્હેજમાં છુટતી નથી પણ કોઈ મત સમજ્યા વગર અથવા સમજવાનો પ્રયત્ન કર્યા સીવાય પ્રતિષ્ઠિત લખનાર કલમ ચલાવે છે તે ઘણું ખોટું માલમ પડે છે.

જ્યારે આ દ્રષ્ટાંત દેવામાં આવે છે કે કોઈ દુષ્ટ વ્યક્તિ કોઈ અનાથ બાળકના પેટમાં છરી ભોડી દે તો તે બાળકને બચાવી લેવામાં તેરાપંથી પાપ સમજે છે તેના પર વિવેચન જૈન જનતા ચાર વિભાગોમાં વહેચાયેલી છે સાધુ, સાધવી શ્રાવક, શ્રાવિકાઆ ચારોના સમુદાયને

અતુલિય સંઘ કહે છે ચારે મુકિતના ઇચ્છુક છે અને તેને માટે પ્રયત્ન કરે છે સાધુ સાધ્વી પંચ મહાવ્રતના પચ-ખાણુ ધારી હોય છે એટલે તેમને મન, વચન, કાયાથી કરવુ, કરાવવું અને કરે તેને અનુમોદન આ ત્રણ કારણુ 'સર્વથા અહીંસા અસત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય' અને અપ-રીગ્રહ એ પાંચ મહાવ્રત એટલે કોઈ પ્રકારે પાપ યાને સાવધ કાર્ય કરતા નથી કરાવતા નથી ને અનુમોદન કરતા નથી.

શ્રાવક, શ્રાવિકા ગ્રહસ્થી હોવાથી ત્રણ કરણુ ત્રણ યોગથી મહાવ્રત પાળી શકતા નથી તેથી તે અનુવ્રતોને પોતપોતાના સામર્થ અનુસાર પાળે છે સર્વથા સાવધ પરિહાર તેનાથી થઈ શકતા નથી જો દ્રષ્ટાંત છોકરાના પેટમાં ચપ્પુ લોકવાનો અપાય છે તેના ઉપર એટલુંજ કહેવું પુરતુ છે કે જીનાજ્ઞા પ્રમાણે ચાલવાવાળા જૈન સાધુ સાધ્વી એવા અવસરે મજકુર અનાથ બચ્ચાને દુબ્ધ ઘાતકની છરીની બચાવી શકતા નથી તેઓ તો એવા અવસરે જો શંભવ હોય તો ઉપદેશ દઈ ઘાતક ને દુષ્કૃતથી નિવૃત્ત કરે અન્યથા આ જોવું અસહનીય હોય તો તે જગ્યા છોડી બીજી જગ્યા ચાલી જાય ઉપદેશથી હીંસ-કને સમજવી દુષ્કૃત્યથી નિવૃત્ત કરવો વીતરાગ પડ્ડીત ધર્મ છે પણ બળ પ્રયોગ, લાલચથી શરમાશરમથી ખાજે લાજે, ત્રાજેથી બચાવવામાં શ્રી જૈનેશ્વરનો ધર્મ નથી માટે બળપ્રયોગથી કોઈને ક્રુટ પહોચાડી બચાવી લેવો એ જૈનેશ્વર કથીત ધર્મ નથી જો એવી અવસ્થામાં નિર્દયતાનું

કલંકે બતાવે તો સાધુ સાધ્વી જે આ બાળકને નથી બચાવતા તે પાપ કરે છે સાધુ સાધ્વીને પુછવાથી કહે કે હમે 'સંસારથી ત્યાગી છૈયે હમારે સંસારીક રક્ષણની ઇચ્છાથી મતલબ નથી પણ તેઓએ તો સાવધના ત્યાગ કીધા છે જે એ કામ સાવધ નથી તો પોતે કેમ કરતાં ત્યારે ઊત્તરમલે કે ગૃહસ્થના કોઈપણ કાર્ય કરવા સાધુ સાધ્વી ને મના છે હવે વીચારો જે કાર્ય સાધુ સાધ્વી કરે નહી તે કામ ગૃહસ્થી ન કરે તો શું ઘટ્યું વાસ્તવમાં ગૃહસ્થ સંસારી મનુષ્ય સ્નેહ, મમતા, મોહ ને વશ એવા સ્થળમાં બળ પ્રકાશથી બીજના હાથથી નીરપરાધ જીવને બચાવવા કોશિશ કરે છે.

તો એમાં ઘાતકના આંતરિક લાવોમાં ફેરફાર થયો નહી તેની કલુષિત ચિત્ત વ્રત્તીને સારા વીચારમાં ફેરવી ઘાતકને આરંભ હિંસાથી નિવૃત્ત કરાતે તો તેના આત્માનું કલ્યાણ થતે બાળક બચે કે મરે તે બાળકના સ્વકર્મ પ્રેરણા છે તેના બચવા મરવાથી લાલાલાલના ખ્યાલથી નહી પરંતુ ઘાતકની મનોવ્રતી સારે માર્ગે લાવવાનો પ્રયાસ છે તે સ્તુત્ય છે જૈન સિધાન્તોમાં અઢાર પ્રકારના પાપ બતાવ્યા છે તે પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તા દાન, મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અભ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, પર પરીવાદ, રતિ અરતિ, માયામૃષાવાદ, મિથ્યા દર્શન શલ્ય છે તેમાં રાગ (સ્નેહ મમત્વ) એક પાપ છે કોઈ જીવ પર મમત્વ લાવથી બચા-

વવાનો પ્રયત્ન આત્માના રાગ (અનુરાગ, મોહ, સ્નેહ) ભાવ છે એ સર્વથા છોડવા જોગ છે સંસારી જીવ માટે સંસારીક પ્રેમ બંધન છુટવા અસ્વભાવિક છે પરંતુ નીષ્કામ ભાવથીનીર્વિરોધ ચિત્તથી પોતાની પ્રીય વસ્તુનું અનિષ્ટ જોઈ કોઈ પ્રકાર માનસિક ચંચળતા ન આવવાના ભાવને જો સર્વ લોક ઉંડાં વીચાર ન કરે, દાર્શનિક તત્વોને ન સમજે, વીકૃત ધારણ કરે છે તે મોટી ભુલ થાય છે.”

“એક જીવનો ત્રાસ આપી ખીજ જીવની રક્ષા કરવી રાગદ્વેષ છે રાગદ્વેષ એકાંત પાપ છે એ તો આઠમા, નવમા, દશમા ગુણસ્થાન જીવો પર લાગુ થાય છે ત્યાં અંતરંગ ધર્મ બહુ ઉંચી કેટીના છે બાહ્ય ધર્મ પાલન કરવામાં પોતાના આત્માની કલુષતા અથવા પોતાના આત્માના દુઃખ દુર કરવા ખીજ જીવની સહાયતા લેવી પડે છે જેમ કોઈ જાનવરનું દોરડું જેનાથી તે બાંધેલું છે તે બળવાન ખીજો જાનવરના પંજામાં પડી જાય ને તે જખરજસ્તી તે પાણી તરફ ખેંચી રહ્યો છે અને તે દોરડીથી બંધાયેલા જાનવરની તકલીફ જોઈ દુઃખ ઉત્પન્ન થાય કે જરા પણ સહન કરીશ નહીં તો મારી આત્માનું દુઃખ દુર કરવા (નહીં કે તે જાનવરનું દુઃખ દુર કરવા) જો તે દોરડું કાપી નાંખી તે જાનવર છોડાવીને ગયા તો એવા બળપ્રયોગ કરવામાં પાપ નહીં કેમકે એને તો પોતાની કલુષતા દુર કીધી છે પોતાને માટે બળપ્રયોગ કર્યો છે જાનવર માટે નહીં” આવી તર્ક મારા એક મિત્રે કરી ઉપરોક્ત દ્રષ્ટાંત આપ્યું બંધાએલા જીવને છોડાવવાના કારણ પોતાના

આત્માની કલુષતા દુર કરવાની બતલાવી એવી રીતે એવા
 મીત્રે એ પ્રકાશન્તરથી મારા સિદ્ધાંતનું સમર્થન કર્યું
 દુઃખી જીવનો ઉદ્દેશ સામે નહીં રાખી પોતાની આત્માનો
 કલેશ દુર કરવા માટે કેઈ દુઃખી જીવને બચાવે તો તે
 જગ્યાએ તેનું કામ આત્મિક કલ્યાણકારક થાય તે વીચાર-
 વાની વાત છે ખીજા દુઃખી જીવને જોઈ ગ્રહસ્થ માત્રના
 હૃદયમાં સ્વતઃ એક પ્રકારની સહાનુભૂતિ, સમવેદનાના
 ભાવ પ્રકટ થાય છે એ ભાવ ઉપર કથનાનુસાર આઠમા,
 નવમા, દશમા ગુણસ્થાન વર્તી જીવના ઉંચા પ્રકારના
 અંતરંગ ધર્મ નથી સાધુ મુનિરાજ અથવા ઉંચા ગુણસ્થાન
 વૃત્તિ મહાત્મા ગણ એ સંસારીક સમસ્ત મોહ મમત્વ
 છોડી દીધા છે. તે સંસારીક દુઃખી જીવ જોઈ મોહમાન
 થાય નહીં.

એ તો સર્વ સુખ દુઃખ સ્વસ્વ શુભાશુભ કર્મના
 ફળ સમજી જીવોને કર્મ ફળના દૃષ્ટાંત બતલાવી સાવચેત
 કરે છે પરંતુ બંધન છોડાવવા આત્મિક કલ્યાણનું કારણ
 હોતે તો આઠમા, નવમા, દશમા ગુણસ્થાનવાલાની વાત
 દુર રહી પણ છઠ્ઠા, સાતમા ગુણસ્થાનવાળા સાધુ મુનિરાજ
 પણ છોડાવતા નથી ને તેના અનુયાયી જવાબ પણ આપી
 શકતા નથી છઠ્ઠાથી ઉપરના ગુણસ્થાનવાલા મહાપુરૂષોનો
 એકજ સિદ્ધાંત છે માટે કેઈ પણ આવી જગ્યાએ બળ
 પ્રયોગથી જીવ બંચાવવામાં ધર્મ સમજતા નથી વળી એ
 પણ વીચારવું જોઈએ કે ખીજા જીવને દુઃખી જોઈ હમારા
 મનમાં દુઃખ ઉત્પન્ન થયું તે રાગ, સ્નેહ, મમત્વ, મોહ

ભાવ છે જીવનુ જીવવું વં છે તે રાગ મરવું વં છે તે દ્વેષ
 અને સંસાર સમુદ્રથી તરવું વં છે તે કલ્યાણનો લોકોત્તર
 માર્ગ છે બાહ્ય બંધનથી છોડવવાથી દુઃખી જીવનુ દુઃખ
 દુર થતુ નથી તે જીવની કર્મ વર્ગના હટાવી સંવર
 નિર્જરાના માર્ગ ખતલાવી ભવિષ્યમાં જીવને કર્મ બંધનથી
 કલેશ ન થાય તેવો ઉપાય કરવાથી દુઃખનુ કારણ રોકાય
 છે અને એજ શ્રી ભગવાનનો ઉપદેશ છે રાગ ભાવથી
 સંસારી જીવનો વધ, બંધ, તાડના ભય, શોકાદિ દુઃખ
 જોઈ કોઈ મનુષ્યના હૃદયમાં જો તીવ્ર દુઃખ થાય તે
 મોહ અનુકંપા છે તેથી આત્મા કલુષિત થાય છે પણ
 એ કલુષિતા દુર ત્યારેજ થાય કે દુઃખના કારણભુત
 કર્મોના સ્વરૂપ સમજી તે કર્મોનો નાશ કરવા પ્રયત્ન
 કરાય કોઈ બંધાયલા જીવના બળવાન કૃત ઉપદ્રવ જોઈ
 બંધાયલા જીવનુ બંધન કાપી નાંખે તો પોતાની આત્માની
 કલુષતા દુર કરવાનો ઉપાય નથી આત્માની એવી કલુષતા
 દુર કરવા અનિત્ય અશરણાદિ બાર ભાવના વીગેરેનો
 વિચાર કરે કે અહોકર્મોની શું વિચિત્ર ગતિ છે આ
 દુઃખી જીવે કેવા કર્મો ઉપાર્જન કર્યા છે.

કે તે કર્મો આ રીતે સતાવે છે અને તેથી એ
 શિક્ષા લેવી જોઈએ કે કોઈને પીડા ન દેવી કેમકે તેના
 કૃળ ભોગવવા પડે છે એવી ભાવનાઓથી લોકોત્તર કલ્યાણ
 થાય સંસારમાં ચારે બાજુ નજર કરીએ તો બળવાન
 દુર્બલ પર ચાહે તે કારણથી અથવા ગમે તે નામથી
 અત્યાચાર ગુજરે છે પોતાના તરફથી કોઈને દુઃખ ન

પહોંચ્યાડવું દુઃખ ન પહોંચ્યાડાવવું અને દુઃખ પહોંચ્યાડતા
 ને સાડ ન સમજવું ત્યાંસુધી એ દુઃખ જોડે કોઈ તાલુક
 નથી હમે તેના ભાગીદાર નથી જે દુઃખ દેશે તે તેનું ફળ
 ભોગવશે જોવાવાલા સાંભલવાવાલાની કોઈ જોખમદારી નથી
 જો જોવાથી ને સાંભલવાથી પાપ લાગે તો કેવલી અને
 સીધા ભગવાનને બધું પાપ લાગવું જોઈએ ખીજી દૃષ્ટાંત.

૧ કોઈ ચોર ખીજીનું ધન ચોરે છે કોઈ ચોરને
 કહી ચોરી કરાવે છે કોઈ તે ચોરને અનુમોદન કરે છે
 એ ત્રણે અદત્તાદાન (ચૌર્ય) કે વ્રતના ખંડન કરવા-
 વાલા છે.

૨ કોઈ ત્રશજીવની હિંસા કરે છે કોઈ હિંસા કરાવે
 છે કોઈ હિંસાની અનુમોદના કરે છે એ ત્રણે અહિંસા
 વ્રતના ખંડન કરવાવાલા છે.

૩ કોઈ મૈથુન (કુશીલ)માં રત્ત છે કોઈ કહીને
 મૈથુન કરાવે છે કોઈ મૈથુન સેવવાવાલાની અનુમોદના કરે
 છે આ ત્રણે બ્રહ્મચર્ય વ્રતના ખંડન કરવાવાલા છે.

હવે કોઈ મહાત્મા ત્રણે પ્રકારના અદત્તાદાનના
 અહિંસા વ્રતના, અને બ્રહ્મચર્યના ખંડન કરવાવાલાઓને
 નાના પ્રકારની યુક્તિ તર્ક ઉપદેશાદિથી તેના કુકૃત્યથી
 નિર્વત કરી દે અને તેવી નિવૃત્તિથી ચોરી છોડવાથી
 ગૃહસ્થનું ધન ગયું નહીં હિંસા છોડવાથી જીવ
 વધ થયો નહીં અને મૈથુન ત્યાગવાથી તે પિયત્તમા
 કામિની વિરહાતુર થઈ આત્મહત્યા કરે તો ધનરક્ષા,

જીવરક્ષાથી જો ધર્મ થાય તો સ્ત્રીના આપઘાતનું તે મહાત્માને અધર્મ લાગે એકીને ચોર હીંસકને સમજવવાથી બીજા ધણીના ધનરક્ષા ને જીવરક્ષા થઈ બ્રહ્મચર્ય લંગ કરવાવાલાને સમજવવાથી તેઓએ જીવ જીવ બ્રહ્મચર્ય પાળવાનો નીયમ લીધા તેમ કરવાથી તેની સ્ત્રી આત્મહત્યા કરી જો પહેલા એ ઠેકાણે ધનરક્ષા ને જીવરક્ષા સમજવામાં આવે તો સ્ત્રીની આત્મહત્યાના અધર્મ ઉપદેશદાતા જરૂર ન્યાયની દૃષ્ટિથી થશે પરંતુ વાસ્તવમાં ધનરક્ષા અને જીવરક્ષા અથવા સ્ત્રીનો આપઘાત આ ત્રણે જોડે મહાત્માને કોઈ સંબંધ નથી તેઓનો ઉપદેશ ચોર, હિંસક અને મૈથુન ભોગીકુશીલીયા ને ગર્હિત કૃત્યોથી બચાવવાનો છે તે કાર્ય તેઓએ કર્યું તે કાર્યથી બીજાને લાલ અથવા મોત થયું તેને માટે જવાબદાર નહીં ઉપદેશ આપી કુકૃત્યોથી બચાવવાના પ્રત્યક્ષ અને તાત્કાલીક (Direct and immediate result) ફલ છે તેઓના આત્માને પાપ કાર્યથી નીવૃત્ત કરી ઉન્નત કરવા અને બીજાની આત્મા ઉન્નત કરવાથી સાધુને પોતાના મુક્તિ સાધનાના ધર્મનું પાલન કીધું તેની પરોક્ષ એટલે સુદૂરવૃત્તી (Indirect and remote result) ફલ સ્વરૂપ જો ધનરક્ષા, જીવરક્ષા અને સ્ત્રી હત્યા થઈ તેને માટે મહાત્મા ન્યાય કે તર્કથી ફળભાગી નથી અને તેના તે કર્તા નથી કેમકે તેઓએ ચોર, હિંસક, કુશિલીયાને તારવા ઉપદેશ આપ્યો છે ધનરક્ષા, જીવરક્ષા, સ્ત્રીહત્યા માટે ઉપદેશ નથી આ સિદ્ધાંત તેરાપંથી સંપ્રદાયના પ્રવર્તક શ્રીમદ્ પુજનીય

શ્રી લીક્ષ્ણુસ્વામીજીએ નાના દેહુરામાં સમજાવ્યો છે. જીવ જીવે તે દયા નહીં, મરે તે તો હિંસા મતિ જાન મારણવાલાને હિંસા કહી, નહીં મારે હો તે તો દયા ગુણખાન

અર્થાત અનંતા જીવ સંસારમાં જીવી રહ્યા છે તેની દયા નહીં અનંતા જીવ સંસારમાં મરે છે તેની હિંસા નહીં મારવાવાલાને હિંસા લાગે, નહીં મારે તેને દયા પાળી બહાર દૃષ્ટિમાં આ સિદ્ધાંત લોકીકમતથી જુદા હોવાથી નવો માલમ પડે છે પરંતુ ખારીક વિચાર કરવાથી સ્વકર્મ પ્રમાણે મરતા જીવતા રહે છે ત્રણે કરણ ત્રણ યોગથી પોતાની આત્માથી કોઈ જીવ ન મારવો ન મરાવવો ન લલો જાણવો એ પોતાની આત્માની ઉન્નતીના ઉત્કૃષ્ટ સાધન અને ખીજને પાપથી છોડાવવા ઉપદેશ આપી હિંસાથી નિવૃત્ત કરવા તે પણ આત્મિક વિકાસ છે અન્યથા ફક્ત જીવ રક્ષા નિમિત્ત બળપ્રયોગ કરી ખીજને હિંસાદિથી નિવૃત્ત કરવાથી તેમાં શું લાભ થયો તે જીવો જેને હિંસાથી જખરીથી નિવૃત્ત કિયો તેની મનોવૃત્તિમાં ફરક થયો નહીં. (no change of heart) જ્યાં સુધી મનોવૃત્તિમાં ફરક નહિ ત્યાં સુધી તેને હિંસાને હિંસા સમજી ત્યાગ નહીં કીધા કાલસૌરીક કસાઈ માફક બળવાનના બળપ્રયોગથી તે એક વખત હિંસાથી નિવૃત્ત થયો પણ માનસિક ફેરફાર (change of heart) ન થવાથી તેની આત્મ ઉન્નતી થઈ નહીં જે જીવની રક્ષા થઈ તેની રક્ષાની દૃષ્ટિથી વિચાર થાય તો માલમ પડે કે બચનારની આત્માનું શું કલ્યાણ થયું ! તે જીવ એક હિંસકથી બચ્યું પરંતુ ખીજ હિંસકથી

અથવા ગેરન્ટી નહી મલી ને તે હિંસક જીવ ઉપર દ્વેષ ભાવ રાખશો. રક્ષક તરફ મમત્વ રાખશો તો રાગદ્વેષના કડવા ફળ ભોગવવા પડશે આત્મિક ઉન્નતિ માટે રક્ષિત જીવને કોઈ પણ સાધન રક્ષકથી મધ્યુ નથી. જો તે જીવ એકાંત સ્વભાવથી (perfect equanimity) હિંસક જીવ પ્રત્યે કષાય રહીત થઈ અકર્મ ફલના કારણ હુમારી એહ હિંસા કરી રહ્યા છે મારા આત્મિક ગુણ છે તેનો એ નાશ કરી શકતો નથી. દેહને પ્રાણથી જીદા કરે તો મને પ્રવાહ નથી.

હું સ્વકર્મ ફળ સમજી હિંસકની હિંસાની ઉપેક્ષા કરીશ પણ આ હિંસક મારીં હિંસા કરતા કેટલા પાપ ઉપાર્જન કરે છે હું એને એના નિજકૃત પાપથી નિર્વત કરી શકતો નથી એવી રીતે આ લોચના ચિંતવન કરવાથી પોતાના કર્મ બંધન શિથિલકર બીજાને કર્મબંધનથી બચાવવા પોતાની અસામર્થ્યનો વીચાર કરે તો શુદ્ધ ઉત્તમ ધ્યાનથી આત્મ વીકાશ કરી શકે છે રસ્તે ચાલતા જીવના હૃદયમાં Third party mere spectator તે હિંસક ને જોઈને હણનારં પ્રતિ પર દુઃખ કાતરતાકાં રાગ ભાવ અથવા હિંસક ઉપર દ્વેષ ભાવ હોય તો આત્મ ચિંતવન દ્વારા સંસારીક રાગ દ્વેષોને અનર્થના મુળ સમજી ઉક્ત કાર્યોની નીંદના, ગર્હના કરવાથી પોતાના હૃદયની કલુષતા દુર કરી શકે છે સંસારમાં જીવ માત્ર નાના પ્રકારના સ્વઉપાર્જિત દુઃખ અથવા કષ્ટ ભોગવી રહ્યા છે. તેનાથી કોઈ પણ જ્ઞાનીનો હૃદય મલીન થવો ન જોઈએ

અજ્ઞાનીની વાત જુદી છે હૃદયના કાલુષ્ય મલીનતા તે પોતાના કોઈ કુકૃત્યને માટે અથવા પોતાના રાગભાવ, મોહ, મમતા, સ્નેહ, પ્રેમ બંધનથી થાય છે રાગ, મોહ, સ્નેહ, પ્રેમ એ સર્વ સંસારના બંધન છે સંસાર મુક્તિનો બાધક છે અધ્યાત્મિક ઉન્નતિમાં અંતરાય ભુત છે જ્યારે પોતાના આત્માને માટે સર્વેના ક્ષેય લક્ષ્ય એમ છે કે સંસાર પરિશ્રમણ મીટાવી મુક્તિમાં જવું સંસારિક સમસ્ત બંધનોથી છુટકારો પામવો ત્યારે ખીજા જીવની રક્ષાને માટે લોભ કરવો તે મોહ અથવા સ્નેહવશ થાય છે સાંસારીક જીવન ધારણ કરવા કોઈનું ચરમ લક્ષ્ય નથી તેમ કોઈને જીવાડવાને અસંયમ જીવીતવ્ય વંછવામાં મોક્ષ માર્ગ સાધકને ફાયદો નહીં.

સમસ્ત કર્મોથી અલગ થવું બધા કર્મો પર વિજય મેળવવો એજ ધર્મનું લક્ષણ છે અથવા આત્મિક સુખ પાત્પ કરવામાંજ જૈન લોક પોતાનું કર્તવ્ય સમજે છે. સંસારમાં સર્વ જીવ અખંડ સુખ ચાહે છે પરંતુ તેના યથાર્થ સાધન અથવા માર્ગ જ્ઞાનતા નથી ઇન્દ્રિય જનિત સુખમાં લીન થઈ પોતાની આત્માને કર્મથી ભારી કરી સુખ ને બદલે દુઃખ મેળવે છે મનુષ્ય જન્મ પામી કર્મ રહીત થઈ આત્મિક સ્વભાવમાં રહેવું અર્થાત મુક્તિ જવું લોકોત્તર માર્ગ લેવો એજ જૈન ધર્મનો સાર છે. સંસારમાં રહેવું જૈન ધર્મનો સાર નથી સંસારથી મુક્ત થવું જીવને શાસ્વત સુખમાં તલ્લીન કરવો જૈન ધર્મનો ઉદ્દેશ્ય છે એ ઉદ્દેશ આ લોકની આશાએ, પસ્લોકની આશાએ, જીવનની

આશાયે, મરણની આશાયે, લોગ વિલાસની આશાયે કરવો તેજ મમત્વ છે જૈન ધર્મનો સાચો સમજનાર સંસારીક સુખને વંછતો નથી સાચા સુખને પ્રાપ્ત કરવાના સાધનથી જરૂર સંસારિક સુખ પણ ઉત્પન્ન થાય છે શાસ્ત્રીય શબ્દોમાં કહેવાય છે કે નિર્જરા નીકરણીથી પુણ્ય પોતાની મેળે લાગે છે જેમકે ખેડુત ઘઉં માટે ખેતી કરે સાથે ઘાશ છોડા પોતાની મેળે થાય છે માટે દરેક માણસનું કામ છે કે પોતાના નિજ ગુણ પ્રકટ કરવાનો ઉદ્દેશ રાખે જૈન ધર્મનો સાચો ઉપાશક જન્માંતરમાં વૈષયિક સુખની પ્રાપ્તિ થાય એમ માનતો નથી ક્ષણિક સુખ મેળવી જીવતો રહું એવી કલ્પના કરતો નથી સંસારિક દુઃખો સહન ન થવાથી અસમર્થ થઈ મૃત્યુ ચહાતો નથી નાના પ્રકારના લોગ વિલાસ સુખની આશા કરતો નથી જૈન ધર્મનો ઉપાશક મરવું, જીવવું, સુખ દુઃખમાં સમભાવ રહી જન્મ મરણને દુર કરી શાસ્ત્રવત આત્મિક સુખને માટે ચહાય છે આ સિદ્ધાંતની પુષ્ટી બીજા ધર્મોમાંથી પણ મલે છે જેમ ગીતામાં કહ્યું છે કે “સુખં દુઃખં સમં કૃત્વા લાલાલાલો જયા જયો.”

આવો ઉચ્ચ ધ્યેય જેનો હોય છે તે બીજાના મરણથી મોહ પામતો નથી બીજાના શારીરિક વધ બંધ તાડનાદિકના કષ્ટથી વિચલિત થઈ ક્ષણિક દુઃખથી મુક્ત કરવાને માટે બીજાને હાથે બચાવવાને લીધે ઉદ્ધમ કરવો એ એ સુખ્ય સમજતા નથી દુઃખ કષ્ટોના છુટકારા તો કર્મ-બંધનથી મુક્ત થવાથી થશે તે જૈની માત્ર જાને છે પોતાના કર્મ બંધન કાપવા માટે તેનો ઉદ્ધમ થાય છે

તેમજ ખીજના કર્મ કાપવા માટે ઉત્સાહિત કરવા તેને માટે તેને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રના સાહાય આપવી કર્તવ્ય સમજે છે ખીજ સંસારિક રક્ષણ, સંસારિક કૃત્ય રાગદ્વેષ સહીત છે કોઈની સ્નેહવશ ખીજના હુમલાથી રક્ષા કરવી તે પોતાના કે તેના જ્ઞાન, દર્શન યા ચારિત્ર ગુણની વૃદ્ધિના સહાયક નથી જરા સ્થીર ચિત્તથી વીચારે કે નિષ્કામ જૈન ધર્મ નિર્મમત્વ, નિર્મોહસ્ત, વીતરાગત્વથી દરેક આદમીને ઉત્સાહિત કરે છે સંસારિક સમસ્ત દુઃખ, કષ્ટોને પોતાના કર્મોદયથી આવેલા માને છે વીરની માફક સામનો કરી ભોગવવા માટે જૈન ધર્મ લોકોને કહે છે હર તરેહની આવેલી આફત જૈન ધર્મ ખીટકુલ અવિચલિત ચિત્તથી સામના કરવા કહે છે તે ધર્મમાં જીવ રક્ષાનો ખીજો અર્થ થવો સંભવ નથી પોતાથી કોઈ જીવને કષ્ટ ન પહોંચે પુર્વ કર્મ ફળ સ્વરૂપ ખીજથી ન પહોંચાડાવે કોઈ કષ્ટને દૂર કરવા મનુષ્ય તો શું પણ દેવતાની તાકાદ નથી ભગવાન મહાવીર ને જેટલા દેવતા મનુષ્ય કૃત ઉપસર્ગ થયા તેમાં અનુકમ્પા અથવા દયા કરીને કોઈ દેવતા, ઈન્દ્ર દૂર કરી શક્યા નહી વળી તે લોક નિશચેષ્ટ કેમ રહ્યા શું તે લોક દયા નહી સમજતા હતા.

દયાના વિષયમાં ઉપર કહ્યું હવેદાનના વિષયમાં કહું છું પ્રાય એમ કહેવાય છે કે તેરાપંથી જૈન પાંચ મહાવ્રતધારી સાધુને છોડી ખીજઓને દાન આપવામાં પાપ અતલાવે છે દાન શબ્દના ઘણા અર્થ છે શ્રી સ્થાનાંજ

દશ પ્રકારના દાન શ્રી જૈનેશ્વરે બતાવ્યા છે.

૧. રોગાર્ત, શોકાર્ત, કૃપણ દીન, માણસને ગાજર, મુળા વીગેરે કંદમુળ, અનંત વનસ્પતિ કાયિકજીવ મીથુ, પૃથ્વી કાય, એકેન્દ્રિય જીવ, અગ્નિ, પાણી વીગેરે અનુકંપાદાન (આ દાનથી નાના પ્રકારના એકેન્દ્રિય જીવોને આપી અયોગ્ય પાત્ર જે હિંસા, ઝુક, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહમાં રકત છે તેનું પોષણ કરવાથી જીવની ઉન્નતિનું શાધન નથી પાત્ર સુપાત્ર નહીં ચીજ દેવા લાયક સુજતી નહીં તે દાનથી સંસાર વઢે છે.

૨. કેદીઓને પૈસા આપી છોડાવવા તેનું નામ સંગ્રહદાન છે તે જીવની ઉન્નતિ લાયક નથી.

૩. ગ્રહ, શાંતિને માટે અથવા ખીજી શાંતિ સ્વસ્તયનને માટે ઘરના અથવા ખીજા ગ્રાહણોને દાન આપે છે તે લયદાન છે તે સંસારીક કષ્ટથી કરી આપવાનું છે પરલોકનું કલ્યાણ નહીં.

૪. મરે તેની પાછળ ત્રીયો, બારમુ, તેરમુ કરે લોજન કરે તે કાલુણી દાન કહેવાય છે તેથી આત્માને લાલ નહીં લોકીક પ્રથા છે.

૫. વાર્ષિક, છ માસી, શ્રાદ્ધમાં લોક લજ્જાથી જે અપાય તે લજ્જા દાન છે સંસારિક પ્રથા છે.

૬. લજ્જામાં વરકન્યાને વેવાઈને પહેરામણી, મોસાળુ વીગેરે દાન દેવાય છે તે ગર્વ દાનથી સંસારીક વહેવાર છે.

૭. નટ, નટી, મલ્લાદિને ખુશ થઈ કુપાત્ર ગણીકાને.

અપાય તે અધર્મ દાન છે સંસારની મોટાઈ છે.

૮. ધર્મશિક્ષાનુ દાન, સમ્યક્ત્વ ચાદિત્રનુ દાન, અલય દાન છ પ્રકારના જીવને ન મારવા તે ધર્મદાન છે તે લોકોત્તર માર્ગ છે જીવ તેથી મોક્ષે જાય છે.

૯. સચિત્ર દ્રવ્યાદિક પાછા લેવા માટે આપવા તે કાયંતિ દાન છે આત્માની ગરજ સરે નહી.

૧૦. પરસ્પર સામાજિક પ્રથાનુસાર લુહાણુ, મોજાણુ, ચાંદ્વો તે કંતતી દાન છે તેથી જીવ કર્મથી મુકાય નહી.

આ બધામાં આઠમું ધર્મદાન જેમાં જ્ઞાનદાન, અલયદાન, સુપાત્રદાન મળે છે તેજ સાચુ દાન છે તેમાં ચિત્ર, વીત્ત, પાત્ર ત્રણે શુદ્ધ છે તેજ ઉત્કૃષ્ટ દાન છે શુદ્ધ મનથી શુદ્ધ સુજતી વસ્તુ સુપાત્રને આપે તેજ ઉત્કૃષ્ટ દાન છે ખીજા શુદ્ધ મનથી કુપાત્રને શુદ્ધ વસ્તુ આપી અથવા શુદ્ધ હૃદયથી અશુદ્ધ ચીજ કુપાત્રને આપી ઇત્યાદિ ચિત્ર, વિત્ત, પાત્ર ત્રણેમાંથી એક પણ અશુષ્ક છે તે દાન અશુષ્ક છે તે પર લોકના કલ્યાણ હેતુ નથી કારણ કે તે દાનનું પ્રકષ્ક ફળ મળતુ નથી સુપાત્ર તેજ છે કે જે હિંસા કરે નહિ, ઝુકું જોલે નહી, ચોરી કરે નહી, મૈથુન સેવે નહી, પરિગ્રહ રાખે નહી ત્રણ કારણને ત્રણ જોગથી તેજ સુપાત્ર છે હરએકને દાન આપવામાં સંસારિક ઉપકાર છે પરંતુ ઉપર ક્ષેત્રમાં ખી વાવવાથી નીર્યક જથો હિંસક, ઝુકા, ચોર કુશીલીયા અને પરીગ્રહ ધારી ને જે આપવુ છે તે અસંયમમાં સહાય છે તેમાં લોકોત્તર સુફળની આશા

સખી શકાય નહી, દીન દુઃખી જે દેખાય છે તે પોતાના કર્મ વશ દુઃખ પામે છે તેને સહાય કરી ધર્મમાં દ્રઢ કરી સમચિત્તથી દુઃખ કષ્ટ સહન કરવા ઉપદેશ કરવો એજ તેના દુઃખને દૂર કરવા રૂપ સાચો ઉપકાર છે રૂપીયા પૈસા અન્ન, પાણી વીગેરે ક્ષણિક ઇન્દ્રિય સુખ આપવાથી તે વખતે દીન દુઃખીની આત્માને ઉન્નત કરતા નથી એ વાદાનથી સાધારણ સંસારિક ઉપકાર અથવા કીર્ત્તિ સીવાય ખીન્ને લાભ નહી વીવેક બુદ્ધિથી આ સર્વ દાનની યોગ્યતા વીચારવાથી માલમ પડશે કે અયોગ્ય પાત્રને સચિત્તાદિ આપી અથવા રૂપીયા પૈસા, પરિગટ અપાવી તેની ક્ષણિક તૃપ્તિથી તેને કર્મ બંધનના રસ્તા ખોલી પરલોકીક બંધનમાં બંધ કર્યા છે એવા દાનથી સંસારમાં પણ લાભ નથી એક માત્ર ધર્મના રસ્તામાં સુમાર્ગમાં લાવવાથી ઉત્કૃષ્ટ દાન છે ખીન્ન દાન નામ માત્ર છે ન્યાયની કસોટીમાં આ પ્રશ્નને સખી આત્મિક ઉન્નતિ જ્ઞાન, દર્શન ચારીત્રની વૃદ્ધિથી વીચારવું સામાજિક કે વિષયિક લાભાલાભથી આ વાત વિચારવી નહી તેરાપંથી સિદ્ધાંતોના ઊડા તંત્રો દેખડાવ્યા છે જે ભાઈને તેરાપંથી મત સીદ્ધાંતો દેખડાવ્યા છે તે ભાઈ વિશેષ માહીતી મેળવવા ચાહતા હોય તેઓએ તેરાપંથી મુનીરાજે શં. ૧૯૯૭ના વૈશાખ મહિનામાં સાણંદ ધાંત્રધા તરફ વીચરે છે તેઓથી જાણે ખીન્નની કલ્પિત જુઠી વાતો પર ધ્યાન આપે પોતે સંતસંગ કરે જાણે શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી તુલસીસુરીજીનું શં. ૧૯૯૭ ગુજરાતી સાલનું ચોમાસુ રાજલદેશર (ખીકાનેર) છે તેઓને પૂછે તેરાપંથી

જૈનિયેના આત્મિક ઉન્નતિનો અર્થ બહુ ઊંચી કેટીનો છે સંસારિક ઉન્નતિ કામી વ્યક્તિઓને તે ઉલટું માલમ થાય પરંતુ ધર્મમુક્તિનું સાધન છે અને સંસારથી મુક્તિ બહુ દૂર છે આ બંનેની તુલના કરો સંસારિક ઉન્નતિ અને મોક્ષની ઉન્નતિ, સંસારીક સુખ, મોક્ષીક સુખ જૈન ધર્મ અથવા કોઈ પણ મત જેમાં આત્માની મુક્તિનો પંથ બતલાવ્યો છે સંસારિક ઉન્નતિની પરીક્ષા કરે પરંતુ આ વાત જરૂર ધ્યાન રાખે કે મોક્ષ પંથના પથિકની આત્મિક શક્તિ હશે તે હજારો, લાખો, કોડો, સંસારિક ઉન્નતિ પ્રયાસી વિષયભોગ લોહુપ મનુષ્યોમાં હોય તેના કરતાં હૃદયશક્તિ અનેકગુણી વધારે છે છતાં સામાયકમાં જે કાર્ય થાય તે મોક્ષ સાર્ગ ન થાય તે સંસારનો માર્ગ ટુંકામાં સમજો.

નામ ધરાવે સાધુ જૈનના, વળી કહેવાય સુરીએશ
પાંચ મહાવ્રત લીધા પાળે નહિ, પાળે તેનાથી દ્વેષ
ખેવડા મુર્ખ પ્રભુએ કહ્યા, પ્રથમ આચારંગ દેખ

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર તૈરાપંથી સમ્પ્રદાયનો ટુંકો
ઈતિહાસ પહેલા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી
લીખણુસ્વામી મહારાજ જૈન શ્વેતાંબર તૈરાપંથી મતના
પ્રવર્તક પ્રાતસ્મરણીય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી લીખણુ
સ્વામી મહારાજનો જન્મ અષાઢ સુદ ૧૩ સંવત ૧૭૮૩
જુલાઈ સને ૧૭૨૬ અંત્રેણ્યે મારવાડ કંટાલીઆ ગામમાં
થયો. પિતા બહુ સુખલેખ માતા દીપાબાઈ ઓશવાલ

જાતીના ભદ્ર પ્રકૃતિના ખંને જથ્થા હતા સ્વામી ભીખણુજીને નાની ઉમરથી ધર્મની વિશેષ રૂચી હતી માતાપીતા ગચ્છવાસીના અનુયાયી હતા તેથી પહેલા આ સંપ્રદાયના સાધુ પાસે આવવું જવું થયું પરંતુ ત્યાં તરશ છીપાઈ નહી તત્વાનુસંધાનને માટે પોતીયાબંધ સાધુઓને ત્યાં ગમનાનુગમન કરવા લાગ્યા ઘણા દહાડા તેના અનુયાયી રહ્યા બાહ્યાડંબરની અધીકતા અને સાચા ધાર્મિક લગનનો અભાવ માલમ પડ્યો તેને છોડી જૈન શ્વેતાંબર સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયની એક શાખા આચાર્ય શ્રી રૂઘનાથજીથી ભક્તિભાવ કરવા લાગ્યા જેના હૃદયમાં વૈરાગ્યની તીવ્ર ભાવના છે માટે જ્યાં સુધી તે ભાવનાને અનુકુળ સંગ નહી મળે ત્યાં સુધી સાચા માર્ગના અનુસંધાન કરતા રહે છે. હૃદયની ભાવના જેટલી અધિક તીવ્ર થાય છે, અનુસંધાનનો વેગ પણ તેટલો જ જોરદાર રહે છે સંસારના જેટલા મોટા મોટા દાર્શનિક, ધર્મ પ્રચારક તથા વીજ્ઞાન વેત્તા આદી થયા છે તેઓને પુર્ણ આત્મતૃપ્તિ થઈ નહી ત્યાં સુધી પોતાના લક્ષ્ય તત્વગવેષણા કર્યા કરી છે સ્વામીથી ભીખનજીને પણ તેમજ થયું સત્યની તપાશમાં હતા જ્યાં સુધી તેઓના હાથમાં ન આવ્યું ત્યાં સુધી તેના અનુસંધાનમાં લાગી રહ્યા.

જૈન ધર્મ એક વખત બહુ ઉન્નત ધર્મ હતો અને રાજ્ય ધર્મ હોવાથી તે ભારત વ્યાપી થયો હતો એક વખત જૈન ધર્મની વિજય ચારો બાજુ ફેલાઈ હતી પરંતુ રાજનૈતિક ફેરફારથી તેના અનુયાયી ઓછા થતા

ગયા અને ધર્મ પ્રચારક સિંધીલ થઈ ગયા લાકડામાં
 ધુમાડો લાગવાથી જે પ્રકારે દૂર થઈ શકતો નથી તેવી
 રીતે પતન થવાથી ઉત્થાન માટે એક મોટી શક્તિની જરૂર
 હોય છે જૈન ધર્મના અભ્યુદયથી વારંવાર મોટા સુધારક
 ધર્મ પ્રચારકો મારફત પ્રયત્નો થાય છે સં. ૧૫૩૦ની
 આશપાશ શ્રી લુકાજી મહેતા નામના સદગ્રહસ્થ થયા
 જેણે જૈન શાસ્ત્રો ને વાસ્તવિક રહસ્ય અને અર્થનો પ્રચાર
 શરૂ કરીધો પરંતુ કેટલોક વખત બાદ તેના અનુયાયી કાલના
 પ્રભાવથી શીથીલાચારી થયા તેની પડપણા પણ બદલાઈ ગઈ.
 પછી લવજી નામે સાધુ શુદ્ધ પડપણા કરવા પ્રયત્ન કર્યો
 પણ તે શાસ્ત્રીય આદેસો ને સર્વથા શાસ્ત્રીય રૂપમાં પ્રચાર
 કે પાલન કરી શક્યો નહીં સાધુને માટે બનાવેલા મકા-
 નમાં રહેવાવાલાને સ્થાનક વાંસી કહે છે એવા ઉદ્દેશીક
 મકાનોમાં રહેવું જૈન શાસ્ત્ર મનાઈ ફરમાવે છે લવજીએ
 સ્થાનક વાશ છોડી દીધો અને પુટેલા તુટેલા મકાન અર્થાત
 ઢુઢોમાં રહેવું શરૂ કર્યું તેથી તેઓનો સંપ્રદાય ઢુઢીયા
 કહેવાવા લાગ્યા ધીમે ધીમે ઢુઢીયામાંથી બાવીશ શાખા
 ઓ થઈ એક શાખાવાલા બીજાથી જુદા રહે છે કંઈક
 ફેરફાર સહીત ધર્મ પ્રચાર કરે છે તે બાવીશ સંપ્રદાયની
 એક શાખા આચાર્ય રૂઢનાથજીને બીખણજી એ પોતાના
 પ્રથમ ગુરુ બનાવ્યા શરૂઆતમાં આવી રીતે જુદા જુદા
 ધર્મસંપ્રદાયોના સંસર્ગમાં આવવાથી અને જન્મથી વૈરાગ્ય
 હોવાથી બીખણજીના હૃદયમાં સંસાર ત્યાગ કરી સાધુ માર્ગ
 સ્વીકાર કરવાની ઇચ્છા થઈ તે વૈરાગ્ય ભાવના અને

સાધુ થવાની મહતાકાંક્ષાને એટલું જોર પકડ્યું કે સ્વામી ભીખણુએ એ ગૃહસ્થાશ્રમમાં સર્વથા શીલ પાલવાવૃત્ત લીધું સાથે એકાંતરા ઉપવાસ કરવા શરુ કર્યા તેજ વખતે પોતાની સ્ત્રીનું દેહાવસાન થયું ભીખણુનો વૈરાગ્ય ભાવ વઢવા લાગ્યો અને પુર્ણ યૌવનાવસ્થામાં છતાં ઘરવાલાની એક વાત સાંભળી નહીં ફરી પાણવાના સોગંદ હતા.

હવે જલ્દીથી દીક્ષા લેવાનું કહ્યું ભીખણુના પીતાનું દેહાવસાન એની વડું પહેલા થયું હતું ફક્ત માતાની આજ્ઞા લેવાની હતી.

ભીખણુએ જ્યારે ગર્ભાવસ્થામાં હતા ત્યારે માતા દીપાબાઈએ સિંહનું સ્વપ્ન જોયું હતું તેથી માતાની ધારણા છોકરો પ્રતિષ્ઠિ મહાપુરૂષ થશે ! માટે પોતાના પુત્રની મોટી આશા રાખતી હતી ભીખણુને દીક્ષા માટે આજ્ઞા લેવા પ્રસંગ આવ્યો ત્યારે એની માતાનો પ્રેમ જાગ્યો સિંહ સ્વપ્નથી પુત્રની ભાવી મહાનતાના સુચક હતા તે આંખો સામે નાચવા લાગી જો માતા પોતાના પુત્ર માટે ઉચ્ચાશાપોષણ કરે છે અને તેના ભાવી એ સ્વર્ગની કલ્પના કરી પુલ્કી સમાતી નથી તે માતા સામે પુત્રના સંસાર ત્યાગના પ્રસ્તાવ આવ્યો ત્યારે તો પોતાની બધી આશાઓ નિષ્ફળ થતી જોઈ માતાના સ્નેહમય હૃદય વધારે બહીચલિત થયું અને પોતાના સ્વપ્નના હાલ કહેવા લાગી ને આજ્ઞા ન આપી દીપાબાઈની વાત સાંભળી રૂઘનાથજીએ સમજાવતા કહ્યું કે નિશ્ચય તારૂં સ્વપ્ન સત્ય સિદ્ધ થશે અને ગૃહત્યાગી મુનિ થવાથી ભીખણુ સિંહની

માફક ગુંજશે દીપાબાઈને રૂઢનાથજીના આ જવાબથી સંતોષ થયો અને પુત્રને દીક્ષા લેવા આજ્ઞા આપી રૂઢનાથજીએ સં. ૧૯૦૮માં સ્વામી ભીખણુજીને દીક્ષા આપી.

દીક્ષા પછીપ્રાય આઠ વર્ષ ભીખણુજી રૂઢનાથજી પાસે રહ્યા અને એક વખત અત્યંત અધ્ય વસાય અને એકાંત એકાંત એકાગ્રચિત્ત જૈન સુત્રના અધ્યયન અને મનનમાં લગાવ્યા શાસ્ત્રોનો ગંભીર અધ્યયનથી તેઓને માલમ પડ્યું કે તત્કાલીન સાધુ વર્ગ શાસ્ત્રીય આ દેશો સંપૂર્ણ પાલન કરતા નથી ને સાચી વાખ્યા કરતા નથી ભીખણુજીએ જોયું કે તત્કાલીન સાધુ પોતાને માટે બનાવેલા સ્થાનોમાં રહે છે ઉદ્દેશિક આહાર લાવે છે ભિક્ષાના નિયમોનો સમુચિત્ત પાલન કરતા નથી પુસ્તકોનો સમુહ લાંબા કાળ સુધી વગર પડી લેહણુ પડી રાખે છે દીક્ષા દેવા પહેલા માબાપ સ્ત્રી પતી છોકરાની આજ્ઞાની જરૂર સમજતા નથી વસ્ત્ર, પાત્ર તથા સાધુના ખીન્ન ઉપકરણુ આવશ્યતા અને શાસ્ત્રીય પ્રમાણથી અધિક રાખે છે તેમાં સાચા આત્મદર્શન નથી અને શુદ્ધ સાધુ ચિત્ત આચાર નથી એ સર્વ ભીખણુજી એ શાસ્ત્રો જોવાથી અને મંથ-ણુથી સારી રીતે જાણી લીધું. રૂઢનાથજીનો તેના ઉપર અધિક રુનેહ હતો તે માટે ગુરૂ સન્મુખ તેઓના સિથી-લાચારની વાત કહેવામાં ભીખણુજીને પડીલે પહલ મુશકેલી અને સંકોચ લાગ્યો તથાપિ નાના પ્રકારની શંકાઓ ઉઠાવી પ્રશ્ન કરતા ને સાચા રહસ્ય જાણવા ઉત્કંઠા દેખા-

હતા એટલામાં સંયોગવશ એવો બનાવ બન્યો કે પછી ભીખણુજીના ભવીષ્ય ઉજવલ બનાવવા વાળી હતી.

મેવાડમાં રાજનગર જ્યાં વસ્તી સારી જાણકાર હતી ત્યાં રૂઢનાથજીના અયુયાયી ઘણા હતા તે અનુયાયીઓમાં ઘણા મહાજન હતા અને ઘણાને જૈન શાસ્ત્રોના મર્મનુ જ્ઞાન હતું આ શ્રાવકોને કંઈ વાતમાં શંકા પડી તેઓએ રૂઢનાથજી અને તેના સાધુઓના આચાર શાસ્ત્ર સંમત ન લાગવાથી વંદના કરવી છોડી દીધી ભીખણુજીની ખુદ્દિ બહુ તિવ્ર હતી ખીજ પર તેઓની ખુદ્દિના તતક્ષણ પ્રભાવ પડતા હતા રૂઢનાથજીએ આ શ્રાવકોની શંકા દૂર કરવા ભીખણુજીને યોગ્ય સમજી ખીજ સાધુ સાથે રાજનગર મોકલ્યા સ્વામીજીએ રાજનગરમાં ચોમાસુ કર્યું અનેક યુક્તિઓથી શ્રાવકોને સમજાવી ફરી વંદના પ્રારંભ કરાવી ! શ્રાવકો વંદના કરવા લાગ્યા પણ હૃદયમાંથી શંકા નીકળી નહીં અને ભીખણુજીની યુક્તિથી તેઓના વૈરાગ્યમય જીવન અને સતમાર્ગ પર ચાલવાની પ્રતિજ્ઞાના પ્રભાવથી શ્રાવકોએ વંદના શરૂ કરી તેજ રાત્રે ભીખનજીને અસાધારણ તાવ ચડ્યો તાવની તીવ્ર વેદનાએ ભીખનજીને પવિત્ર કરી દીધા !

તેઓએ બીચાંચું કે મે સત્યને જુહુ ઠહેરાવ્યું તે ઠીક નહીં જો આ વખતે માડું મરણ થાય તો કેવી દુર્ગતિ થાય એવી રીતે આત્મજ્ઞાન અને પશ્ચાતાપથી તેઓના હૃદયના બધા મલ ઢાવાઈ ગયા ને તેઓએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે આ રોગથી મુક્ત થાઉ તો અવશ્ય પક્ષપાત રહીત

થઈ સાચો માર્ગ અનુસરણ કરૂં જીનોક્ત સાચા સિદ્ધાંતો ને અંગીકાર કરી તેના અનુસાર આચરણ કરવાથી કોઈની ખાતર નહીં કરીશ આ પ્રકારનો એક દીવ્ય પ્રકાશથી તેઓના હૃદય જગમગ્યા બાદ તેઓનું બધું જીવન આવા આંતરીક પ્રકાશથી આલોકિત છે.

એ સ્વામીજીની અસાધારણ મહાનતાના લક્ષણ છે તેઓમાં હઠ કે જીદ ન હતી પોતાની ભુલ થવાથી છુપાવતા કે પોષણ કરતા નહીં એક સાચા મુમુક્ષુની માફક સત્યની તપાસમાં હતા જ્યાં સત્યના દર્શન થતા ત્યાં આગળ વઢતા એહીકમાન સન્માન કે પદની ગૌરવની રક્ષાનો ખ્યાલ જરા પણ નહોતો.

સત્ય માટે સર્વ વાત ગણતીમાં નહતી. માટે જ્યારે તે વખતના સાધુ સમાજમાં શિથીલાચાર માલમ પડ્યો તે વખતે તેઓએ તેનું પ્રાયશ્ચિત કીધું.

ઉપરોક્ત પતિજ્ઞા પછી ભીખણુજીનો તાવ ઉતરી ગયો તેઓએ શ્રાવકોને કહ્યું કે તમારું કહેવું સાચું છે સાધુ વર્ગના આચાર પડપણા અશુષ્ક છે તેઓએ વચન આપ્યું કે આચાર્યને સમજાવી શુદ્ધ માર્ગની પ્રવૃત્તિ માટે ચેષ્ટા કરીશ તેથી શ્રાવક વિશેષ શ્રદ્ધાળુ થયા તેઓએ સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવા ફરીથી શાસ્ત્રો વાંચ્યાં બત્રીશ સુત્રો બે બે વખત સારી રીતે વિચારપૂર્વક વાંચ્યા હોવે રૂઢનાથજીનો પક્ષ શાસ્ત્ર સંમત ન હોવાની શંકા ન રહી.

ભીખણુજી જીનોક્ત માર્ગ અંગીકાર કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી લીધી હતી તેથી પાઠક એમન સમજે કે તેઓ

એ રૂઢનાથજીના શિષ્ય ન રહેવાની અને કોઈ નવો પંથ મત સ્થાપી આચાર્ય બનવા ચાહતા હતા જ્યાં સાચો માર્ગ હો ત્યાં ગુરૂ રૂપમાં કે શિષ્ય રૂપમાં રહેવું તેઓને માટે સમાન હતું આત્મા કલ્યાણનો માર્ગ મુખ્ય હતો એટલે શિષ્યરહીને પણ પ્રાપ્ત કરી શકે માટે રૂઢનાથજીનીપક્ષને ભુલ ભરેલી સમજ તેઓએ તેજ વખતે રૂઢનાથજીથી પોતાનો સંબંધ તોડ્યો નહી પણ ઉલટો તેઓએ રૂઢનાથજીથી શાસ્ત્રીય આલોચન કરવા વિચાર કીધો પોતાના સંપ્રદાયને શુદ્ધમાર્ગ પર લાવવા પ્રયત્ન કીધો તેઓને મળવા પહેલા પોતાના ભવિષ્ય સંબંધમાં તેઓએ કોઈ નિશ્ચય કર્યો નહિ આ વખતે ભીખણુજીએ જે જે વિનય અને ધીરજનો પરિચય દેખાડ્યો છે તે તેઓના આંતરિક વૈરાગ્ય અને ધર્મભાવના ના પ્રતિબિમ્બ છે.

ચોમાસુ ખલાશ થયે ભીખણુજી રૂઢનાથજીની પાશ ગયા અને નમ્રતાપૂર્વક આલોચના શરૂ કરી તેઓએ કહ્યું કે હુંમે કલ્યાણ માટે ઘરબાર છોડ્યા છે તો ઝુઠી પક્ષપાત છોડી સાચો માર્ગ ગ્રહણ કરવો જોઈએ શાસ્ત્રીય વચનોના પ્રમાણ માનકર મિથ્યા પક્ષ ન રાખવો જોઈએ પુનઃ પ્રશંસા તો ઘણી વખત મળી છે પણ સાચો માર્ગ મળવો બહુ કઠણ છે સાચા માર્ગ પ્રાપ્ત કરવામાં આ વાતોનો હીસાબ ગણવો જોઈએ નહી તમને આમાં કાંઈ સંદેહ રહેવો જોઈએ નહી જો આપ શુદ્ધ જૈન માર્ગ ને અંગીકાર કરો તો મારે માથે આપ પહેલા પુન્ય રહેશે.

પરંતુ ભીખણુની આ નમ્ર વીનતીનો રૂઢનાથજી ઉપર કોઈ અસર થઈ નહીં. પાંચમા આરાનો પ્રભાવ કહી વાત ઉઠાવી દીધી સ્વામી ભીખણુ આ ઉત્તરથી સંતોષ થયા નહીં તેની નજરમાં આ દુઃખમ કાળમાં સમ્યક્ત્વ પાલન કરવાવાના ઉઘમમાં ઓછું આવવાને બદલે અધિક ઉલટ આવવી જોઈએ લગવાને જે પાંચમા આરાને દુઃખમ કાળ બતલાવ્યો તેનું તાત્પર્ય એ નથી કે કોઈ કાળમાં કોઈ સમ્યક ધર્મનું પાલન નહીં કરી શકશે પણ તેનો અર્થ એ છે કે ચરિત્ર પાલનમાં નાના પ્રકારની શારીરિક તથા માનસિક કઠિનાઈ આવશે માટે ચારીત્ર પાલવા વધુ પુરૂષાર્થની જરૂર છે ભીખણુએ લગવાનું કરમાન વાંચી લીધું જે શક્તિહીન હશે અને સાધુપણુ પાલવામાં અસમર્થ હશે તે વખતનો આરાનો દોષ બતલાવશે ને શિથીલાચાર છોડશે નહીં.

ગુરૂ રૂઢનાથજીને દરેક પ્રકારની ચેષ્ટા કરી ઠીકસર ન ચાલવાથી સ્વામીજી પોતે તેનાથી જુદા થયા અને શુદ્ધ સંયમ માર્ગ પર ચાલવા દ્રઢ નિશ્ચય કર્યો, ભીખણુએ બગડી શહેરમાં રૂઢનાથજીનો સંગ છોડી દીધો અને તેનાથી જુદો વીહાર કીધો.

ભારમણ વીગેરે કેટલાક સંત તેઓ સાથે થયા આવી રીતે ગુરૂ રૂઢનાથજીથી જુદા થઈ દુઃખના ડુગર ખમ્યા તે વખતે રૂઢનાથજીની પ્રતિષ્ઠા સારી હતી તેના શ્રદ્ધાળુ ભક્તો ઘણા હતા ભીખણુ જુદા થતાની સાથે રૂઢનાથજીએ બહુ વિરોધ કર્યો પરંતુ ભીખણુ તે સર્વથી

ચલિત થયા નહીં બગડીમાં ભીખણુજીને સ્થાન આપવું નહીં એવી ઢાંડી પીટાવી ભીખણુજી સાધુઓ માટે બનાવેલા આઘાકર્મી સ્થાનકનો આશ્રય ન લીધો પણ બગડી બહાર જૈતસીહજીની છત્રીમાં રહ્યા ત્યાં રૂઘનાથજીએ વળી જોરથી ચર્ચા કરી નાના પ્રકારના ઉપાય કર્યા સ્વામીજી તેઓના સામીલ ન થયા રૂઘનાથજી ભીખણુજીને ફરી પોતાની સાથે લઈ જઈ શક્યા નહીં ત્યારે રૂઘનાથજી બોલ્યા કે હું તારા પગ જમવા દઈશ નહીં તું જ્યાં જશે ત્યાં તારો પીછો છોડીશ નહીં અને તારો ઘોર વીરોધ કરીશ આ ધમકિયોને ભીખણુજી એ જરા પણ ગણકારી નહીં ને બગડીથી વીહાર કીધો વીહાર કરતા ભીખણુજી જોધપુર પધાર્યા ત્યાં પહોંચતા પહોંચતા સ્વામીજીના અનુયાયી તેર સાધુ તેમાં પાંચ રૂઘનાજીના છ જેમલજીની સંપ્રદાયના અને બે બીજા તેમાં ટોકરજી, હરનાથજી, ભારીમલજી, વીરભાણુજી સામેલ હતા આ લગી તેર શ્રાવક ભીખણુજીના પક્ષમાં હતા જોધપુરના બજારમાં એક ખાલી દુકાનમાં શ્રાવકો સામાયક કરતા ત્યાં પોષાદિક કરતા જોયા તે વખતે જોધપુરના દીવાન કૃતેહચંદજી સીંધીનું બજારમાંથી જવું થયું સાધુ માટે નિર્દિષ્ટ સ્થાન છોડી બજારમાં ચૌટામાં સાધુ શ્રાવકોને સામાયિક વીગેરે ધર્મકૃત્ય કરતા જોઈ આશ્ચર્ય થયા તેઓના પુછવાથી શ્રાવકોએ રૂઘનાથજીથી ભીખણુજીનું જુદું પડવું બતલાવ્યું.

જેન શાસ્ત્રોની દૃષ્ટિએ પોતા માટે બનાવેલા મકાનમાં સાધુએ ન રહેવું જોઈએ એ સમજાવ્યું દીવાન

ફતેચંદ્રજીએ પુછ્યું કે ભીખણુજીના તેર સાધુ તેર શ્રાવક છે ત્યાં ઉભેલો સેવક કવિએ દોહરો જોડી તેરાપંથી નામથી સંબોધ્યા.

શ્વામીજી પ્રત્યુત્પન્ન મતિ બહુ આશ્ચર્યકારી હતી તેમના જેવી ઉત્પાત બુદ્ધિ થોડામાં હોય છે તે સેવક કવીના મોઢથી આકસ્મિક “તેરાપંથી” નામ સાંભળી શ્વામીજીએ તેનો બહુ સુંદર અર્થ કર્યો પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સુમતી અને ત્રણ ગુપ્તિ શ્વામી શ્રી રીખવ દેવ ભગવાનના વખતથી જે પાળે છે તેજ હેપ્રભુતેરાપંથ છે બાકી અનેરાપંથી છે.

આ ઘટના બાદ શં. ૧૮૧૭ના અષાઢ સુદ ૧૫ને દીને શ્વામી ભીખણુજીએ ભગવાનની સાક્ષીએ નવી દીક્ષા લીધી અને તેઓની સાથેના સાધુઓને જે જગ્યાએ તેઓ ચોમાસુ કરે ત્યાં દીક્ષા લેવા કહી દીધું ચોમાસુ ઉતર્યા પછી બધા સાધુ ભેગા થાય તેઓની શ્રદ્ધા આચાર આપસમાં મળે તે સામેલ બાકી જુદા એવી રીતે તેરાપંથી મતની સ્થાપના જાહેર થઈ ને હમેશ વૃદ્ધિ થઈ.

આ મત સ્થાપના જાહેર થઈ આગળ માર્ગ સરળ નહોતો રૂઢનાથજી પુષ્કળ જોરથી લોકોને ભડકાવવા લાગ્યા રહેવાને જગ્યા મળતી નહીં થી દુધની વાત દુર રહી પણ લુખા સુકા આહાર પણ પુરા મળતા નહીં પીવાને પાણી માટે કબ્જ હોવાનું પડતું પણ શ્વામીજી આ વિધન બાધાઓથી ગભરાયા નહીં તેઓએ એવો વીચાર કર્યો કે પોતાનો માર્ગ નિશ્ચિત કર્યો હતો તેને માટે પ્રાણ જાય તેની દરકાર ન

હતી સ્વામી જીતમલજીને ઠીક કહ્યા હે કે “મરણધાર શુદ્ધમગ લિયો” અર્થાત તેઓએ પ્રાણ દેવા સુધી નિશ્ચય કર્યો હતો ને પ્રભુનો સાચો માર્ગ અંગીકાર કર્યો હતો. આવી કઠીનાઈઓ એક દહાડા, બે દહાડા નહીં પણ હમેશા કઈ વર્ષો સુધી સહેવી પડી હતી પણ સ્વામીજીએ તેની કઈ પણ દરકાર કરી નહીં.

આવા પરિષદા સમભાવે સહન કરતા તેઓએ જોયું કે લોકો જૈન ધર્મથી ઘણા દુર છે ઘણા લોકો ચાલુ ચીલે ચાલવાવાળા છે સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવા અસમર્થ છે જ્ઞાન વરણી કર્મનું જોર છે સમજવા બહુ કઠણ છે ધર્મના દવેથી ઘણા છે સમજદારો થોડા છે એવી સ્થિતિમાં ધર્મ પ્રચાર થઈ શકે નહીં માટે આત્મકલ્યાણનો ઉદ્યોગ કરીયે ઘર છોડી આ કઠિન માર્ગ સાધુ સાધ્વિઓને દીક્ષા લેવી કઠણ છે માટે ઉગ્ર તપસ્યા કરી મારે આત્મોખ્ખાર કરવો આવો વિચાર કરી તેઓએ એકાંતર વ્રત કરવા શરૂ કર્યા તડકામાં આતાપના લેવી શરૂ કરી ખીજ સાધુઓને પણ ભીખણુજીએ તેમ કરવા કહ્યું એવી રીતે સ્વામીજી પોતાના પ્રકાશેલા મત રૂપી વૃક્ષને તપરૂપી પાણીથી સીચવા શરૂ કર્યા ભીખણુજીના સમયમાં શ્રી થીરપાલજી અને શ્રી કુતેહચંદજી બે સાધુ હતા તે તપસ્વી, શરણભદ્ર પ્રકૃતિના હતા તેઓએ ભીખણુજીને આવી ઉગ્ર તપસ્યા કરતા જોઈ અરજ કરી કે આવી રીતે તપસ્યા કરી શરીર ખપાવો તેના કરતા ઘણા લોકો આપને હાથે સમજે એમ છે આપની ખુદ્ધિ અસાધારણ છે આપમાં પોતાનું કલ્યાણ

સાથે સાથે બીજાનું કલ્યાણ કરવા સામર્થ્ય છે માટે આ-
પની બુદ્ધિનો શક્તિનો ઘણા લોકોને સમજાવવા ઉપયોગ
કરો આ વૃથોવૃક્ષ સાધુઓની વીનંતી ભીખણુજીએ સ્વી-
કારી ત્યારથી ધાર્મિક સીદ્ધાંત લોકોમાં પ્રચારવા માંડ્યો
આ સિદ્ધાંત ઢાળોમાં લખી લખી શાસ્ત્રીય દાખલા
સહીત બતાવ્યા ન્યાય અને વર્ક દૃષ્ટિથી તેઓએ દયા-
દાન ઉપર મુંઢર ઢાલ બનાવી મત અમત ખુબ સમજાવ્યા
નવ તત્વો ઉપર એક મહત્વપુર્ણ પુસ્તક લખી શ્રાવકના
બાર મત ઉપર નવો પ્રકાશ નાંખ્યો શીયલ બ્રહ્મચર્યના
વિષય ઉપર મહત્વપુર્ણ રચના કરી એવી રીતે પોતાના
વિચાર લોકોને સમજાવ્યા સાધુના આચાર પર ઢાલો
બનાવી સીથીલાચાર હરાવ્યો સાચુ સાધુપણુ લોકોને
બતાવ્યું મનની તમામ ધારણા શાસ્ત્રીય મત મુજબ
બધાને બતાવ્યા પોતાના મતની પુષ્ટી કરી જે મત
તેર સાધુ અને તેર શ્રાવકોથી શરૂ કર્યા તે ફેલતા ફેલતા
લાખોની સંખ્યામાં રજપુતાના, બંગાલ, આસામ, પંજાબ
માળવા, ખાનદેશ, ગુજરાત, મુંબઈ, દક્ષીણ મદ્રાસ, હરીયાના
સર્વ સ્થાનમાં ફેલાયો.

ભીખણુજીનો ધર્મ પ્રચાર મારવાડ, મેવાડ, ઢુંઢાડ
કચ્છ વીગેર પ્રદેશમાં હતો કચ્છમાં સ્વામીજીનો વીહાર
થયો નહોતો પણ શ્રાવક ટીકમડોશી મારફત પ્રચાર થયો
હતો ભીખણુજીએ પોતે ૪૮ સાધુને ૫૬ સાધ્વિઓને
દીક્ષા આપી તેમાંથી ૨૦ સાધુ ૧૭ સાધ્વિ આવા
સખત સાધુ ધર્મ ન પાળી શકવાથી નીકટી ગયા શ્રાવક
અને શ્રાવીકાની સંખ્યા બહુ વધી ગઈ સ્વામીજીના મત

પ્રચારની સફળતા પોતે જોઈ સ્વામીજીના દેહાવસાન શં.
૧૮૬૦ ભાદરવા સુદ ૧૩ એ સીરીયામાં થયો છેવટ સુધી
જાગરુતા રહી છેલ્લા દીવસોમાં જે ઉપદેશ આપ્યો તે
સ્વર્ણ અક્ષરોમાં લખવા યોગ્ય છે ૪૪ વર્ષમાં નીચે
મુજબ ચોમાસા કીધા.

કેલવામાં છ ૧૮૧૭, ૨૧, ૨૫, ૩૮, ૪૬, ૫૮

બરોલીમાં એક ૧૮૧૮

સીરીયામાં સાત ૧૮૧૬, ૨૨, ૨૬, ૩૬, ૪૨, ૫૧, ૬૦

રાજનગરમાં એક ૧૮૨૦

પાલીમાં સાત ૧૮૨૩, ૩૩, ૪૦, ૪૪, ૫૨, ૫૫, ૫૬

કંઠાલીયા બે ૧૮૨૪, ૨૮

ખેરવે પાંચ શં. ૧૮૨૬, ૩૨, ૪૧, ૪૬, ૫૪

બગડીમાં ત્રણ શં. ૧૮૨૭, ૩૦, ૩૬

રણુત ભંવરગઢમાં બે શં. ૧૮૩૧, ૪૮

પીપાડમાં બે શં. ૧૮૩૪, ૧૮૪૫

આમેટમાં એક શં. ૧૮૩૫

પાદુમાં એક શં. ૧૮૩૭

નાથદ્વારામાં ત્રણ શં. ૧૮૪૩, ૫૦, ૫૬

પુરમાં બે શં. ૧૮૪૭, ૫૭

સોજતમાં એક શં. ૧૮૫૩

ખીજા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી
ભરમણસ્વામી આપ ઓશવાલ લોહાગોત્ર પીતા કૃષ્ણજી
મહતા ધારીશ્રી જન્મ મેવાડ મોહી ગામ શં. ૧૮૦૩માં
થયા આપની દીક્ષા નાની ઉંમરમાં સ્વામી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી

લીખનજી સ્વામીને હાથે દીક્ષા શં. ૧૮૧૭ના અષાઢ
 સુદ ૧૫એ લીધી સ્વામી શ્રી લીખનજીસ્વામીએ પોતે
 યુવરાજપદ આપ્યું શં. ૧૮૬૦ ભાદરવા સુદ ૧૩ને રોજ
 આચાર્યપદે ખીરાજ્યા ૩૮ સાધુ ૪૪ સાધ્વીને દીક્ષા આપી
 સ્વર્ગવાસ શં. ૧૮૭૮ માઘ વદ ૮એ મેવાડમાં રાજનગરમાં
 થયો સ્વર્ગવાસ સમય ૩૫ સાધુ ૪૧ સાધ્વી આજ્ઞામાં
 હુતી આપને અઢાર વર્ષમાં નીચે મુજબ ચોમાસા કીધા.

પાસાગણમાં એક શં. ૧૮૬૧

પાલીમાં ત્રણ શં. ૧૮૬૨, ૬૮, ૭૨

ખેરવામાં એક શં. ૧૮૬૩

કેલવામાં બે શં. ૧૮૬૪, ૭૮

નાથદ્વારમાં ત્રણ શં. ૧૮૬૫, ૭૪, ૭૫

આમેટમાં એક શં. ૧૮૬૬

ખાલોતરામાં એક શં. ૧૮૬૭

જેપુરમાં એક શં. ૧૮૬૯

માધુપુરમાં એક શં. ૧૮૭૦

ખોરાવડમાં એક શં. ૧૮૭૧

સીરીયામાં એક શં. ૧૮૭૩

કાકરોલીમાં એક શં. ૧૮૭૫

પુરમાં એક શં. ૧૮૭૬

ત્રીજા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી રાયચંદજી
 સ્વામી

ઓશવાલ બમ્મ ગોત્ર પીતા ચતુરજી માતા કુશ-
 લાજી જન્મ મેવાડ ગામ રાવલિયામાં શં. ૧૯૪૭માં થયો

નાની ઉમરમાં શ્રીમદ્ બીક્ષુ સ્વામીના શાશન કાળમાં મીતી
ચૈત્ર સુદ ૧૫ શં. ૧૮૫૭માં દીક્ષા લીધી શં. ૧૮૭૮
ભાદરવા વદ ૯ એ આચાર્યપદ પામ્યા પોતે ૭૭ સાધુ
ને ૧૬૮ સાધ્વીને દીક્ષા આપી સ્વર્ગવાશ શં. ૧૯૦૮
માગશર વદ ૧૪ એ રાવલીયામાં થયો સ્વર્ગવાશ સમય
૬૭ સાધુ ને ૧૪૪ સાધ્વી આજ્ઞામાં હુતી ત્રીશ વર્ષમાં
નીચે મુજબ ચોમાશા કર્યા.

પાલીમાં આઠ શં. ૧૮૭૬, ૧૮૮૨, ૮૬, ૯૦, ૯૩,
૯૬, ૧૯૦૨, ૧૯૦૫

જેપુરમાં છ શં. ૧૮૮૦, ૯૨, ૯૭, ૧૯૦૦, ૧૯૦૩,
૧૯૦૭

પીપાડમાં એક શં. ૧૯૮૧

ઉદ્દેપુરમાં ચાર શં. ૧૮૮૩, ૮૬, ૯૫, ૧૯૦૮

પટલાવદમાં એક શં. ૧૯૮૪

નાથદ્વારામાં પાંચ શં. ૧૯૮૫, ૮૮, ૯૪, ૧૯૦૧,

૧૯૦૪

ખીદાસરમાં બે શં. ૧૮૮૭, ૧૮૯૯

ગોગુન્દામાં એક શં. ૧૮૯૧

લાડનુનમાં બે શં. ૧૮૭૮ ને ૧૯૦૯

ચોથા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી જીત-
મલજી શ્વામી આપ એશવાલ ગોલેચ્છ પીતા આઈ દાનજી
માતા કલુજી જન્મ મારવાડ રોહીત ગામ શંવત શં.
૧૮૬૦ આસો સુદ ૧૪ નાની ઉમરમાં પોતાની માતા
પોતાના બે ભાઈઓ સાથે શં, ૧૮૬૫ માઘ વદી ૭ ને

દીને જેપુરમાં દીક્ષા લીધી શં. ૧૯૦૮ મીતી માઘ સુદ
 ૧૫ ને દીને પાટ ખીરાબ્યા પોતાને હાથે ૧૦૫ સાધુ ને
 ૨૨૪ સાધ્વીઓને દીક્ષા આપી સ્વર્ગવાશ જેપુરમાં શં.
 ૧૯૩૮ ભાદરવા વદ ૧૨ એ થયો સ્વર્ગવાશ સમયે ૭૧
 સાધુને ૨૦૫ સાધ્વી આજ્ઞામાં હુતી ત્રીશ વર્ષમાં નીચે
 મુજબ ચોમાસા કર્યા

જેપુરમાં ચાર શં. ૧૯૦૬. ૧૯૨૮. ૧૯૩૭. ૧૯૩૮.

ઉદેપુરમાં એક શં. ૧૯૧૦

રતલામમાં એક શં. ૧૯૧૧

નાથદ્વારે એક શં. ૧૯૧૨

પાલીમાં બે શં. ૧૯૧૩ શં. ૧૯૨૨

ખીઘસરમાં આઠ શં. ૧૯૧૪. ૧૯૧૭. ૧૯૨૩.

૧૯૨૬. ૧૯૨૯. ૧૯૩૦. ૧૯૩૫. ૧૯૩૬

લાડનુનમાં છ શં. ૧૯૧૫, ૧૯૧૮, ૧૯૨૭, ૧૯૩૨,
 ૧૯૩૩, ૧૯૩૪

સુબનગઢમાં ચાર શં. ૧૯૧૬, ૧૯૧૯, ૧૯૨૪,
 ૧૯૩૧

ચુરમાં એક શં. ૧૯૨૦

જોધપુરમાં બે શં. ૧૯૨૧, ૧૯૨૫

પાંચમાં આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી મધરા-
 જી સ્વામી.

આપ ઓશવાલ જોગવાની જોત્ર પીતા પુરણમલજી
 માતા વન્નાજી જન્મ થલી પ્રદેશ ખીદાસર ગામ શં.
 ૧૮૬૭ ચૈત્ર સુદ ૧૧એ થયો હુતો આપ દીક્ષા નાની

ઉંમરમાં શં. ૧૯૦૮ માગશર વદ ૧૨એ લાડનુનમાં થઈ
શં. ૧૯૩૮ની ભાદરવા સુદ ૨એ આચાર્ય થયા આપને
૩૬ સાધુને ૮૩ સાધ્વીઓને દીક્ષા આપી આપ શં. ૧૯૪૯
ચૈત્ર વદ ૬એ સરદાર શહેરમાં સ્વર્ગવાશ થયો સ્વર્ગવાસ
સમય ૭૧ સાધુ ૧૫૩ સાધ્વી આપની આજ્ઞામાં હતા
નીચે લખેલા ગામમાં અગીઆર ચોમાસા કર્યા.

ખીઠાસરમાં ત્રણ શં. ૧૯૩૬, ૧૯૪૪, ૧૯૪૭

ચુરમાં એક શં. ૧૯૪૦

સરદાર શહેરમાં બે શં. ૧૯૪૧, ૧૯૪૫

ભોધપુરમાં એક શં. ૧૯૪૨

ઉદ્દેપુરમાં એક શં. ૧૯૪૩

લાડનુમાં એક શં. ૧૯૪૬

જેપુરમાં એક શં. ૧૯૪૮

રતનગઢમાં એક શં. ૧૯૪૯

છઠ્ઠા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી
માનેકલાલજીસ્વામી

આપકા જન્મ શ્રીમાલી ખારેડ ગોત્ર પીતા હુકમ-
ચંદજી માતા છોટાજી હુઢાડ પ્રદેશ જેપુર શહેરે શં.
૧૯૧૨ ભાદરવા વદ ૪ને દહાડે થયો હતો આપની દીક્ષા
ખાલવયમાં લાડનુનમાં શં. ૧૯૨૮ ફાગણ સુદ ૧૧એ થઈ
સરદાર શહેરમાં શં. ૧૯૪૯ ચૈત્ર સુદ ૮એ આચાર્યપદ
મધ્યુ સોળ સાધુ ને ચોવીશ સાધ્વીને દીક્ષા આપી
આપનો સ્વર્ગવાશ ૧૯૫૪ કારતક વદ ૩ને રોજ સુબન-
ગઢમાં થયો આપના સ્વર્ગવાશ સમય ૭૨ સાધુ ૧૬૪

સાધ્વી આ આજ્ઞામાં હુતી પાંચ વર્ષના કાળમાં નીચે મુજબ ચોમાસા કર્યા.

સરદાર શહેરે એક શં. ૧૯૫૦

મુઝમાં એક શં. ૧૯૫૧

જેપુરમાં એક શં. ૧૯૫૨

ખીઠાસરમાં એક શં. ૧૯૫૩

સુજનગઢમાં એક શં. ૧૯૫૪

સાતમા આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી
ડાલચંદળ શ્વામી

આપ વીશાઓશવાલ પીપાડગોત્ર પીતાનું નામ
શા. કનીરામજી માતા જડાવાજી માળવામાં ઉજ્જેન ગ્રા-
મમાં શં. ૧૯૦૬ના અષાઠ સુદ ૪નો દીવસે જન્મ થયો
નાની ઉમરમાં ૧૯૨૩ ભાદરવા વદ ૧૨ને રોજ ઇદોરમાં
દીક્ષા થઈ શં. ૧૯૫૪ મહા વદ ૨ને દહાડે આચાર્યપદ
શોભાવ્યુ આપે ૩૬ સાધુ ૧૨૫ સાધ્વીયોને દીક્ષા આપી
આપનો સ્વર્ગવાસ લાડનુનમાં શં. ૧૯૬૬ ભાદરવા માશમાં
થયો સ્વર્ગવાસ સમય ૬૮ સાધુ ને ૨૩૧ સાધ્વીઓ
આજ્ઞામાં હુતી નીચે મુજબ ગામોમાં ચોમાસા કર્યા

લાડનુનમાં ચાર શં. ૧૯૫૫, ૧૯૬૨, ૧૯૬૫, ૧૯૬૬

સરદાર શહેરે બે શં. ૧૯૫૬, ૧૯૬૩

ખીઠાસરમાં બે શં. ૧૯૫૭, ૧૯૬૪

રાજલદેશર એક શં. ૧૯૬૮

જોધપુરમાં એક શં. ૧૯૫૬

સુજનગઢમાં એક શં. ૧૯૬૦

ચુરમાં એક શં. ૧૯૬૧

આઠમાં આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી કાકુરામ:
શ્વામી

આપ વીશા ઝોશવાલ કોઠારી ગોત્ર પીતાળ શા.
મુલચંદળ માતા છોગાળ જન્મ થલી પ્રાંતમાં છાપર નામે
ગામ શંવત ૧૮૩૩ ફાગણ સુદ ૨ દીક્ષા મેઘરાજળ શ્વામી ને
હાથે નાની ઉંમરમાં પોતાથી માતા મહાસતીળ છોગાળ.
ને માશીની બેટી કાનકુંવરળ સાથે શં. ૧૯૪૪ આસો સુદ ૩
બીદાસરમાં થઈ પુજ્યળ શ્રી શ્વામી હાલચંદળ સ્વર્ગવાસ
થયા પછી શં. ૧૯૬૬ ભાદરવા સુદ ૧૫ દીન આચાર્યપદ ઉપર
બીરાજ્યા પોતે ૧૫૫ સાધુ ને ૨૫૫ સાધવીઓને દીક્ષા આપી.
આપનો સ્વર્ગવાશ શં. ૧૯૯૩ મીતી પ્રથમ ભાદરવા શુદ્ધ
૬ એ ગંગાપુરમાં થયો સ્વર્ગવાસ સમય ગણુમાં ૧૩૯
સાધુ ને ૩૩૪ સાધવીઓ હુતી આપને ૨૭ વર્ષ આચાર્ય
પદ પર બીરાજ્યા નીચે મુજબ ચોમાશા કીધા.

લાડનુનમાં ત્રણ શં.: ૧૯૬૬, ૧૯૭૦, ૧૯૮૬

સરદાર શેહેર ત્રણ શં. ૧૯૬૭, ૧૯૭૪, ૧૯૮૫

બીદાસર ચાર શં. ૧૯૬૮, ૧૯૭૬, ૧૯૮૨, ૧૯૮૮.

ચુરમાં બે શં. ૧૯૬૬, ૧૯૮૧

સુબાનગઢ બે શં. ૧૯૭૧, ૧૯૮૦

ઉદેપુર બે શં. ૧૯૭૨, ૧૯૮૨

બેઘપુર બે શં. ૧૯૭૩, ૧૯૬૧

રાજલદેશર એક શં. ૧૯૭૫

ભીવાની એક શં. ૧૯૭૭

સ્તનગઢ એક સં. ૧૯૭૮

ખીકાનેર એક સં. ૧૯૭૬

જેપુર એક શં. ૧૯૮૦

ગંગા શેહેર બે શં. ૧૯૮૩, ૧૯૮૭

ડુગરગઢ એક શં. ૧૯૮૪

છાપર એક શં. ૧૯૮૫

ગંગાપુર ૧૯૯૩

માજી મહારાજ શ્રી છોગાજી ખીદાશરમાં ૯૬ વર્ષની વયે ખીકાનેર જીલ્લામાં એકાંતરા છઠ્ઠ અઠમ તપ કરી કાયા શોશવી દેવલોક પધાર્યા.

જૈન સાહિત્યમાં સંસાર પ્રસિદ્ધ ડા-હુરમન જેકોખી જરમન દેશવાશી ચિકાગો અમેરિકા યુનીવર્સિટીના અધ્યાપક જે કલકત્તા વિશ્વવિદ્યાલયમાં જૈન દર્શનના અધ્યાપક ઘણા વર્ષોથી હતા તે આપના દર્શને આવી શાસ્ત્રોના રહસ્યો સમજ્યા હતા લાલા સુખવીરસીહજી મેમ્બર હિંદુસ્તાનની ધારાસભા રાજલદેશરમાં ને ખીયાવરમાં બે વખત દર્શન કર્યા હતા ચીકાગો અમેરિકા યુનીવર્સિટીના અધ્યાપક ડા ચાર્લસ ડબ્લ્યુ ગીલ્ડીએ આપના દર્શન કરી તત્ત્વ સમજ્યો હતા અને અને તેરાપંથી ધર્મના સિદ્ધાંત અને સાધુના આચાર નીચમે ભારત, યુરોપ, અને અમેરિકાના પોતાના મિત્રો પાસે જણાવવા કહેતો હતા વગેરે ઘણા વીદ્વાનોએ દર્શન કર્યા હતા.

નવમાં વર્તમાન આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮
શ્રી શ્રી તુલશી રામજીસ્વામી પોતે વીશા ઓશવાલ

ખટેડ ગોત્ર પીતા શા. બ્રુમરમળા માતા શ્રી બદનાળ જન્મ
 મારવાડ પ્રાંત લાડનુન શહેરે શં. ૧૯૭૧ કારતક સુદ રનો
 જન્મ શં. ૧૯૮૨ પોશ વદ પચે દીક્ષા, યુવરાજ પદવી આઠમા
 આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી કાલુરામળદ્વારા શં.
 ૧૯૯૩ના ભાદરવા સુદ ૩ એ મઢી આઠમા આચાર્યના સ્વર્ગ-
 વાસ પછી શં. ૧૯૯૩ વરષે ભાદરવા સુદ ૯ને દીવસે આચા-
 ર્યપદ પર ખીરાજ્યા પછી હુમણા સુધી શં. ૧૯૯૫ માઘ
 સુદી ૧૫ સુધી ૨૫ સાધુ ને પદ સતીજીઓને દીક્ષા આપી
 ૧૫૧ સાધુને ૪૦૨ મહાસતીજી આપની આજ્ઞામાંથી
 ઉપરોકત નવ આચાર્યમાં આ આપે આવી નાની ઉમરમાં
 આચાર્યનો ગુરૂભાર મેળવ્યો આપે આ નાની ઉમરમાં જે
 પાંડીત્ય, વિદ્વતા, વૈરાગ્ય વસંધ પરિચાલન શકતી છે તે
 અસાધારણ છે પોતે પાટ ખીરાજ્યા પછી—

ગંગાપુરમાં એક શં. ૧૯૯૩

ખીકાનેરમાં એક શં. ૧૯૯૪

સરદાર શહેરમાં એક શં. ૧૯૯૫

ખીદાસરમાં એક શં. ૧૯૯૬

લાડનુનમાં એક સં. ૧૯૯૭

તેરાપંથી મુર્તિપુજા કરે નહિ અને મોક્ષનું સાધન
 માને નહિ શ્રી તીર્થંકરે જેઓએ મોક્ષ પ્રાપ્ત કર્યું છે
 તેની ભાવપુજા ધ્યાન કરે છે તેને જ મોક્ષનું સાધન
 લોકોત્તર માર્ગ જાણે છે જેણે સંસાર ત્યાગી સાધુ માર્ગ
 સ્વીકારી યથાર્થ પાળે છે તે તેરાપંથીઓને વંદનીય નમસ્ક
 છે તેવી રીતે ફક્ત ગુણપુજા તેરાપંથીઓનો સિધાન્ત છે.

તેરાપંથી સાધુ લોકીક અને લોકોત્તર કલ્યાણમાં બહુ અંતર સમજે છે લોકીક ઉપકાર પર ધ્યાન આપતા નથી ને લોકોત્તર ઉપકારનો રસ્તો દેખાડે છે સંસારિક ઉપકાર જોડે સંસર્ગ રાખતા નથી તે સંબંધમાં ઉપદેશ આપતા નથી તેઓનો બધો ઉપદેશ ધાર્મિક લોકોત્તર હોય છે

જીંદગી સુધી નીચેના વ્રત પાળે છે પાંચ મહાવ્રત

૧ પ્રાણાત વિરમણ વ્રત સાધુઓ સંપુર્ણ અહિંસક ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી હોય છે સાધુપણ પચ ખ્યે તે વખતે પ્રતિજ્ઞા અથવા વ્રત લે તે વખતે સોગંદ કરે છે કે બાદર, ત્રશ સ્થાવર કાંઈ પણ પ્રકારના પ્રાણીની હિંસા મન, વચન અથવા કાયાથી કરુ નહી, કરાવુ નહિ અને કરે તેની અનુમોદના કરુ નહી

અને તે ફક્ત પ્રતિજ્ઞા કરીને રહી જતા નથી પણ પોતાના જીવનને તે પ્રમાણે વર્તનમાં મુકે છે જેથી લીધેલા વ્રત સંપુર્ણ પગાય છે ગરમીમાં પાંખાથી હવા લેતા નથી ઠંડીમાં તાપવા બેસતા નથી ભુખથી પ્રાણ નીકળી જાય તો પણ સચિત વસ્તુ ખાતા નથી પુજ તોડતા નથી ઘાસ પર ચાલતા નથી સચિત પાણીને અડકતા નથી આ પ્રકારે પોતાનું જીવન હર પ્રકારે સંયમી અને અહિંસક બનાવવા અસાધારણ ત્યાગ કરે છે સાચો જૈન સાધુ અહિંસા ને સંપુર્ણ પાળવા હર પ્રકારના ત્યાગ કરે જરૂર પડે પોતાના પ્રાણ પોતાના વ્રત પાળવા નિષ્કેહલ કરે છે તેજ કારણથી સંસારમાં રહેતા

સંપૂર્ણ અહિંસાના પાલન કરે છે નીચે જૈન સાધ્વાચારના નિયમ લખાય છે.

૧ હિંસાથી અથવા જૈન સાધુ પોતે ભોજન પકાવતા નથી પોતાને માટે પકાવેલું લેતા નથી દેવાને લાવેલું ભોજન લેતા નથી ભિક્ષામાં અચિત, પ્રાક્ષુક અને નિર્દોષ આહાર પાણીનો સંયોગ મળે તો લે છે અન્યથા વગર આહાર પાણી સંતોષ કરે છે કોઈ સાધુ માટે ભોજનાદિ બનાવવા પહેલેથી કહે નહીં કે કોને ત્યાં ગોચરી જવાના છે.

૨ જૈન સાધુ માધુ કરી વૃત્તિથી ભિક્ષા કરે છે એટલે કોઈને એક ને બાર સ્વરૂપ નબળે માટે થોડી થોડી અનેક ઘરેથો ભીક્ષા લે છે.

૩ કોઈ ભીખારી અથવા બીજો માગનાર કોઈના ઘર પર ભિક્ષા માંગતો હોય તો સાધુ ભિક્ષા માંગવા ત્યાં નહીં જાય કેમકે તેમ કરવાથી બોજને અંતરાય થાય.

૪. લીલોતરી, પુલ, ઘાશ રાખથી ઢાંકેલી અગ્નિ પાણી વીગેરે પર થઈ સાધુ વિહાર કરે નહીં

૫. જો કોઈ દુષ્ટ સાધુને મારવા આવે તો સાધુ પ્રત્યાક્રમણ કરે નહીં સમભાવ પુર્વક તેને સમજાવે ન સમજે તો સમભાવથી આક્રમણ સહન કરે અને વિચારે કે મારી આત્માનો નાશ કરી શકશે નહીં

૬. સાધુ ખાનપાન, સ્વછતા તથા મળ, વિસર્જન એવા નિયમોથી કરે જે નિમિત્તે કોઈ જંતુની ઉત્પત્તિ અથવા વિનાશ થાય નહીં

૭ કોઈ કઠોર વચન સાંભળી જૈન સાધુ ચુપચાપ તેની ઉપેક્ષા કરે મનમાં વિચાર કોઈ પ્રકારનો ન લાવે માર પડવાની પણ મનમાં દ્વેષ લાવવાની મના જૈન સાધુને છે તે અવસર પર પુર્ણ સહનશીલતા રાખવી સાધુનો આચાર છે.

એવીરીતે જૈન ધર્મમાં સર્વ નિયમોમાં અહિંસાને સ્થાન આપ્યું છે સાચા જૈન સાધુ સમ્યક પ્રકારથી તેનું પાલન કરે તેરાપંથી સાધુ આ નિયમો યથા રુપ પાલે છે ખીજની ભાંતિએ સિથિલાચારી થઈ વ્રત ભંગ કરતા નથી

(૨) મૃષવાદ વિરમણુવ્રત : આ વ્રત અનુસાર સાધુ પ્રતિજ્ઞા કરે છે કે કોઈ પ્રકારે મન, વચન, કાયાથી ઝુકું બોલીશ નહીં, બોલાવીશ નહીં, બોલતા પ્રત્યે અનુ-મોદન કરીશ નહીં આ પ્રકારે અસત્ય ભાષણના ત્યાગ કરી સંપુર્ણ સત્ય વ્રતને અંગીકાર કરે છે સાધુને બોલતી વખતે બહુ સાવધાની અને ઉપયોગથી કામ લેવું પડે છે સત્ય હોવાથી સાધુ સાવધ પાપયુક્ત કઠોર ભાષા નહીં બોલે જે સત્ય ભાષણથી કોઈને કદાચ કષ્ટ વિપત્તિ આવે તેવું સત્ય બોલવું પણ સાધુને મનાઈ છે માટે તેરાપંથી સાધુ કોઈ પણ પક્ષ તરફથી અથવા તેની વીરૂદ્ધ લવાદ અથવા પંચાયતો સરકાર દરબાર કોર્ટમાં સાક્ષી આપી શકતા નથી કોઈ પણ હિતમાં સંસારી કામમાં ભાગ લઈ શકતા નથી જે વાત સાધુ માટે હિતકારી ન હોય ત્યાં મૌન અંગીકાર કરે છે

૩. અહત્તાદાન વિરમણુ વ્રત : આ વ્રતથી

ગામમાં જંગલમાં નાની અથવા મોટી કોઈ પણ ચીજ દીધા વગર ન લેવી, ન લેવરાવવી, લેતા હોય તેને અનુ-મોહન ન કરવાના સોગંદ છે આ વ્રતથી જૈન સાધુ માતા પીતા સ્વામી સ્ત્રી, બીજા સંબંધીની આજ્ઞાથી દીક્ષા લેવા તૈયાર હોય તેને દીક્ષા આપે છે આ વ્રત બીજા વ્રત માફક મન, વચન, કાયાથી ગ્રહણ કરવું પડે છે.

૪. મૈથુન વિરમણવ્રત: આ વ્રતથી જૈન સાધુને પુર્ણ બ્રહ્મચર્ય મન, વચન, કાયાથી દેવ, તીર્થંચ, મનુષ્ય સંબંધી મૈથુન કરી શકે નહીં, કરાવી શકે નહીં, કરતાને ભલું જાણે નહીં સ્ત્રી માત્રને સ્પર્શ કરે નહીં પુરૂષ માત્રને સ્પર્શ સાધ્વિઓ કરે નહીં જે મકાનમાં સાધ્વિઓ કે બીજી સ્ત્રીઓ રહેતી હોય ત્યાં રાત્રે સાધુ રહી શકે નહીં એકલી સ્ત્રી પણ દીવસમાં રહી શકે નહીં.

૫. અપરિગ્રહ વ્રત: આ જૈન સાધુ ને ખેત્ર, વથુ એટલે બાંધેલી જમીન, ધન્ય, ધાન્ય, બે પગા, ચાર પાંગા હીરણ્ય, સુવર્ણ કુવીયધાતુ મન વચન કાયાથી રાખી શકે નહીં, રખાવી શકે નહીં, રાખતાને અનુમોહન કરી શકે નહીં ઉપ-રોક્ત પાંચ મહાવ્રતના પેરામાં છઠું રાત્રિ ભોજન ત્યાગ વ્રત પણ સાધુને પાલવું પડે છે આ વ્રત અનુસાર આહાર પાણી સુર્યાસ્ત થયા પછી કે સુર્યાદય થયા પહેલાં મન વચન કાયાથી કરી શકતો નથી બીજાને આહાર પાણી કરાવી શકતો નથી ને કરે તેને અનુમોહન કરી શકતા નથી આ છઠું વ્રત અહિંસા વ્રતનું અંગ છે.

(ખ) આ છઃ વ્રતો ઉપરાંત જૈન સાધુને નીચે મુજબ પાંચ સમિતિયો પાલવી પડે છે.

૧. ધર્મી—આ સુમિતિ રસ્તામાં ચાલતા સાધુને યોગ પુર્વક આગળ માર્ગ જોવો પડે છે સાધુ રાતમાં મલમુત્ર ત્યાગ છોડી અથવા ખીન્ન કામે અછાયામાં જઈ શકતા નથી.

ઢાકયા સ્થાનમાં વિશેષ યત્ન પુર્વક જયણા સાથ ચાલવું પડે છે ઉન્માર્ગ છોડી સીધે સરલ માર્ગ પર ચાલી શકે છે ચાલતા બહુ ઉપયોગ અને સંભાળ રાખવી પડે છે જેથી સુક્ષ્મથી સુક્ષ્મ પ્રાણીઓને ઈન્ન કષ્ટ પહોંચે નહીં ઉંચું આડુઅવળું જોતા રસ્તે ચાલતા વાત કરાય નહીં.

૨. ભાષા—વિચાર પુર્વક, સત્ય, સરલ, નિર્દોષ અને ઉપયોગી વચન બોલવું પોતાના વચનથી કોઈને કષ્ટ ન પહોંચે આ સમિતિનો ઉદ્દેશ કોઈને અવિશ્વાસ ઉત્પન્ન થાયનહી ખીન્ન ગુસ્સે થાય ખીન્નનું અહિત થાય એવી ભાષા સાધુએ બોલવી નહીં.

૩. એખાણા—આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્રાદિ ઉપકરણ, બાજેટાદિ વસ્તુ લેવા પુર્વે સાવધાની ક્રમ લેવું તેની બીક્ષા કરી તેનો સ્વીકાર કરવો તેના ઉપયોગથી સંયમને કોઈ પ્રકારનો આઘાત ન પહોંચે તેવી રીતે ઉપયોગ કરવો. નિર્દોષ પરિચિત ભિક્ષુ અલ્પ કલ્પ અનુસાર ઉપકરણ વીગેરે ગ્રહણ કરવા કોઈ વસ્તુ ગ્રહણ કરવા પહેલાં સાધુને આ વાતની પુરી તજજીજ કરવી પડે છે કે સાધુ માટે આ વસ્તુ ખરીદી નથી લાવ્યા કે બનાવી નથી.

૪. આદાનભંડ નિક્ષેપણુ=વસ્તુ પાત્રાદિ ઉપકરણો ઉપયોગ પુર્વક ઉઠાવવા મુકવા કોઈ જીવને ઈજા કષ્ટ પહોંચાડવું નહી ચીજ ને સારી રીતે પુછી રાખવી ઉઠાવવી એ સાધુનું કર્તવ્ય છે.

૫. ઉચ્ચાદિ પ્રતિષ્ઠાપનઃ મલ, મુત્ર, સ્ત્રેષ્મ અથવા ખીજા પરિહાર્ય વસ્તુ કોઈ જીવને દુઃખ ન પહોંચે એવા સ્થાનમાં ઉપયોગ વિસર્જન કરવા જૈન સાધુ મલ, મુત્ર, સ્ત્રેષ્મ જીવ ઉત્પન્ન કરનારી ત્યાજ વસ્તુ ત્યા ગં-ઢગી, રોગાદિ ફેલાવવાવાળી, પરિહાર્ય ચિજોને જહાં તહાં ફેકી શકતા નથી અપથ્ય આહાર, ન પહેરવા જેવા ફાટા કપડા અથવા ખીજા વિસર્જન યોગ્ય ચીજો ને જીવ રહીત એકાંત સ્થાનમાં ઉત્સર્ગ કરે છે.

(ગ) ત્રણ ગુપ્તિ મન, વચન, કાયા

મનઃ મનના દુષ્ટ વેપારો રોકવા સારંભ, સમારંભ, તથા આરંભ મન, વચન, કાયાથી રોકી શુદ્ધ ક્રીયામાં પ્રવતવુ.

વચનઃ વાણીના અશુભ વેપાર રોકવા અર્થાત સંયમવાણીનો કરવો.

કાયાઃ ખોટા કામથી રોકવું એ દેહનો સંયમ

સમિતિ સાધુ જીવનની પ્રવૃત્તિઓને પાપરહીત બનાવે છે. અર્થાત અવશ્યક ક્રીયાઓ કરાવે છે. સાધુ સમિતિ પાલન કારણ પાપના ભાગી થતા નથી ગુપ્તિ અશુભ વેપારથી નિવૃત્ત કરવામાં સહાયતા કરે છે આવી

રીતે જૈન સાધુ જીવન સંપૂર્ણ સંયમી થાય છે એ એટલા
વ્યવહાર કુશળ હોય છે કે સંયમી જીવનની બધી કીયા
કરતા સાવધાની ઉપયોગથી કરે કે પાપ કર્મ લાગે નહિ.

જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સાધુ એ નિયમ બરાબર પાળે
છે સખત નિયમાદિ વખત વખત પર આચાર્યો એ બનાવ્યા
છે તે પર પૂર્ણ ધ્યાન રાખી પોતાનો સંજમ નીલાવે છે.

જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી કોઈ નવો મત સંપ્રદાય
નથી પણ તે આદિ મુળ જૈન ધર્મ છે જૈન ધર્મ જે
આદિ સ્વરૂપ હતો તે હજારો વર્ષોના પડોશી ધર્મોના
સંસર્ગ અથવા પ્રભાવથી એટલો બદલાઈ ગયો હતો
ભેગભેગ થયો હતો કે તેનું અસલ સ્વરૂપ લોકોને દેખા-
ડાય છે ત્યારે જુદો નવો ધર્મ સમજી વિરોધ કરે છે પણ
તે કંઈ આશ્ચર્યની વાત નથી જૈન ધર્મમાં સમય અને
વાતાવરણના પ્રભાવથી જે વિકાર થયો એ ધીરે ધીરે લોક
એટલા અભ્યાશી થઈ ગયા કે જૈન ધર્મની અસલી અને
વિકૃત રૂપમાં ભેદ કરવો મુશ્કેલ થઈ ગયો. જ્યારે ધર્મ
પોતાના ઉચ્ચ સ્થાનથી પડવો શરૂ થયો ને પડોસીધર્મે જોર
પકડ્યું તો કંઈક જૈન લેખક અથવા વ્યાખ્યા કારોએ
જૈન સુત્રોના પાઠોના અર્થ બદલવા શરૂ કર્યા અને
તેના એવા અર્થ દુનીયા સામે રાખ્યા જે જૈન ધર્મથી
વિપરીત છે તેના નવા સુત્ર રચ્યા નવા સુત્ર પત્ર
પર કોતરાવવામાં આવ્યા ખીજા ધર્મોના સિધાંતોથી ભલતા
હતા આ પ્રકારે સેકડો વર્ષોથી ફેરફાર થાય એટલો

વિકાર આવ્યો જૈન ધર્મ અસલ સ્વરૂપ અને પછી ઘણા અંતર પડી ગયો અનેક મહાત્માઓએ ધર્મધુરંધરોને જૈન ધર્મનું સત્ય સ્વરૂપ શોધવામાં પોતાના હાથ લગાવ્યા અને છેવટે સફળતા પણ મળી સંત ભીખણુજી પણ તે મહાપુરુષોમાંના એક છે બધાની પછી થયા પણ અધિક મહેનત લીધી ને સફળતા મળી શ્વામી ભીખણુજીનો મત નવો ધર્મ નથી પણ જૈન શાસ્ત્રોક્ત ધર્મ સનાતન સ્વરૂપમાં જે લોકો જાણતા ન હતા અને તે જૈન ધર્મમાં અન્ય સંપ્રદાય છે જેના મુળ પ્રાચીન છે તેની સાથે ખાશ વાતો મતભેદ પડે છે થોડામાં આ મતભેદો બતાવે છે.

૧. શ્રી તીર્થંકર ભગવાન ફક્ત નિરવધ કરણીની આજ્ઞા આપે છે સાવધ કરણીની આજ્ઞા આપે નહીં નિરવધ કરણીથી જીવ મોક્ષ પામે છે પણ સાવધ કરણીથી નવા કર્મ બંધાય છે જીવની દુર્ગતિ થાય છે જે કર્મ રોકવા, કાપવાના કાર્ય છે તે કરવા ભગવાન આજ્ઞા આપે છે પણ બીજા સાવધ પાપાસ્ત્રવ લોકીક કામ તેમાં પ્રભુ જીનેશ્વર આજ્ઞા આપતા નથી તેરાપંથી સંપ્રદાય તે જ માને છે નિરવધ કામ અથવા ભગવાનના અનુમોદિત કામ કોઈ પણ મતાવલમ્બી કરે તેને આજ્ઞા છે જૈનના બીજા સંપ્રદાયવાળા જૈનેતરની શુદ્ધ કરણી આજ્ઞા બહાર માને છે.

જે કરણી સંસારમાં, સાવધ નિરવધ જાણે
નિરવધમાં જીવ આજ્ઞા, તેથી પામે પદ નિર્વાણ ॥

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા

૧૦૮મો અધ્યાય

સાવધ કરણી સંસારની, તેમાં જીન આજ્ઞા નહી હોય ।
કર્મ બંધે છે તેહથી, કર્મ ન જાણે કોય ॥

કર્મ રોકાય તે કરણીમાં આજ્ઞા,
કર્મ કટે તે કરણીમાં જાણુરે ।

આ જો કરણી વિના નવી આજ્ઞા,
ને સઘળી સાવધ પીછાણુરે ॥

જે જે કારજ જીન આજ્ઞા સહીત છે,
તે ઉપયોગ સહીત કરે કોયરે ॥

તે કારજ કરતાં ઘાટ હોવે જીવની,
તેનો સાધુને પાપ ન હોયરે ।

નદી માંહે તણાતી સાધ્વીને,
સાધુ રાખે હાથ સંભાવે ॥

તે માંહી પણ છે જીનજીની આજ્ઞા,
તેમાં કોણ પાપ બતાવે રે ॥

ધર્મ્યા સમિતિ ચાલતાં સાધુથી,
કદાચ જીવ તણી હોય ઘાત ।

તે જીવ મુવાનો પાપ સાધુને,
લાગી નહી અંશમાતરે ॥

જો ધર્મ્યા સમિતિ વીના સાધુ ચાલે,
કદા જીવ મરે નહી કોય ।

તો પણ સાધુ ને હિંસા છકાયની લાગે,
કર્મ તણે બંધ હોય રે ॥

જીવ મુવા ત્યાં પાપ ન લાગ્યો, ન મુવા ત્યાં લાગો પાપ ।
 જીવ આજ્ઞા સંભાળો જીવ આજ્ઞા જીવો, જીવ આજ્ઞામાં
 પાપ ન થાપોરે ॥

૨. તેરાપંથી સંપ્રદાય જ્યા તીર્થંકર ભગ-
 વાની આજ્ઞા ત્યાં ધર્મ અને જ્યાં વીતરાગ દેવની
 આજ્ઞા નહી ત્યાં અધર્મ માને છે.

જેમ આહાર સરખા ધર્મી સાધુઓને વહેચી આપવો
 ને ખાવું આજ્ઞામાં છે તે સાધુ માટે ધર્મ છે પરંતુ કોઈ
 સાધુ કોઈ દુષ્ટના આક્રમણ કરે તે વખતે તે સાધુની
 પક્ષ લઈ કોઈ પણ સાધુ માટે તે અત્યાચારી ને દંડ આપે,
 મારે વીગેરે બળપ્રકાશ કરે તે આજ્ઞા બહાર છે મના છે
 છે સાધુ એક શ્રાવકની વ્યાવચ્છ કરે, કરાવે ને અનુમોદે
 તે પાપ છે કારણ કે પ્રભુ આજ્ઞા બહાર છે.

(૩) પ્રભુએ જ્યાં મૌન રાખી ત્યાં પાપ
 ધર્મ પાપ મલે નહી જ્યાં પ્રભુએ હા અને ના બંનેમાં
 પાપ સમજી ત્યાંજ મૌન ધારણ કરી છે દાખલા સ્વરૂપ
 કુવા ખોદાવવામાં કોઈ માણસ ભગવાને પુછે પ્રભુ કુવો
 ખોદાવવામાં મને પાપ થશે કે પુણ્ય પ્રભુએ આ પ્રશ્નનો
 કોઈ જવાબ આપ્યો નહી પણ મૌન ધારણ કર્યું અહીંયા
 કુવા ખોદાવવામાં જીવ હિંસા પુણ્ય કહે તો જુઠ લાગે
 ને પાપ કહે તો કુવો ખોદાવતો બંધ થઈ જાય તો
 અંતરાય લાગે પાણી લોકો ન મળે તેથી અંતરાય કર્મ
 લાગે અને મોહનીય કર્મનો બંધ બીજો અંતરાયનો બંધ

માટે ભગવાન પ્રશ્નનો ઉત્તર ન આપે જૈનના કેટલીક સંપ્ર-
દાયવાલા મૌનનો સમ્મતિના લક્ષણ કહે છે પરંતુ વિચાર કર-
વાથી એવી માન્યતા બ્રાન્ત માલમ પડશે નીતિ વિદોને “મૌન”
સમ્મતિ લક્ષણમાં” જરૂર જતલાવ્યું છે પરંતુ નિતી અને ધર્મમાં
બહુ અંતર છે નિતીની માન્યતા અનુસાર હમે મૌન ભાવ સદા
સર્વદાને માટે સમ્મતિકા લક્ષણ પ્રમાણ નહી કરી શકતા
અને જૈન ધર્મ અનુસાર તો “મૌન”નો અર્થ સમ્મતિ
કોઈ અંશમાં નથી.

૪. વ્રતમાં ધર્મ અવ્રતમાં અધર્મ છે જૈન
ધર્મ બે લેદ કરે છે એક અણુવૃત્તિયા ગૃહસ્થ જીવનમાં
રહી આત્મ કલ્યાણ સાધન પ્રયાસ કરે બીજા મહાવ્રતી
જે સર્વ વ્રતી સાધુ હોય છે આ બંને પ્રકારના સાધકોના
આદર્શ સરખા હોય છે પરંતુ અહિંસા, સત્ય, અચૌર્ય,
બ્રહ્મચર્ય, અપરિગ્રહ આત્મ કલ્યાણ સાધનો બંને સમાન
રૂપમાં કરી શકતા નથી શ્રાવક ગ્રહસ્થાશ્રમી છે પોતાના
ગ્રહ આવશ્યકતાઓને કારણ આ વ્રતોમાં અંશીક રૂપમાં જ
સ્વીકાર કરે છે અથવા મર્યાદિત ધર્મનું પાલન કરે છે પરંતુ
સાધુ સંપૂર્ણ રૂપથી આ વ્રતોમાં અંગીકાર કરે છે ગૃહસ્થ
છુટ આગર રાખે છે સાધુ કોઈપણ પ્રકારે છુટ આગાર રાખતા
નથી શ્રાવક આગાર ધર્મીને સાધુ અણુગાર ધર્મી છે શ્રાવક
જેટલા પ્રમાણમાં વ્રત પાળે છે તેટલા અંશમાં ધર્મપક્ષનું
સેવન થાય છે જેટલી છુટ રાખે તેટલો અધર્મ આગાર રાખતા
થાય છે સાધુ સંપૂર્ણ અંશમાં આ વ્રતો સેવે છે તે ફક્ત
ધર્મપક્ષના સેવનાર છે જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથ મત અનુસાર
શ્રાવક જેટલો આગાર રાખે તેટલા પાપ થાય છે દાખલો

શ્રાવક સોગંદ કરે કે મીલ આઠ કલાક ચલાવીશ આઠ કલાક મીલ ચલાવવામાં પાપ જરૂર છે બાકી સોળ કલાક તે મીલ ચલાવી શકતો હતો પણ ત્યાગ કરે છે તે ધર્મ છે જે કોઈ દાડૂડીયો સાધુ સમાગમના કારણથી દાડૂનું દુઃખદાયક પરિણામ સમજી ત્યાગ ભાવથી પોતાની ટેવથી સંપુર્ણ દાડૂ પીવા છોડવા અસમર્થ હોય તે બેખ્યાલાથી વધારે દાડૂ પીવાના ત્યાગ કરે તો બેખ્યાલાની દાડૂનો દોષ લાગે વધારે પીવાના પચખાણુ કર્યા તે ધર્મ છે આગાર કમજોરીનું કારણ છે તે પાપ છે ત્યાગનો ખરાબર અર્થ સમજ્યા વગર આગારને પણ ધર્મ માને છે આવી રીતે શ્રાવકનું ખાવું, પીવું, ચાલવું, ફરવું વીગેરે બધી અવ્રતની વાતોમાં કર્મ બંધાય છે. પરંતુ સાધુ અણાગારી હોવાથી તેને કોઈ પ્રકારનું પાપ લાગતું નથી જે સાધુ માફક સર્વવ્રતી નથી ને શ્રાવક માફક અણુવ્રતી નથી તે અસંયતી છે તેને પાપના રસ્તા ચારે બાજુથી ખુલ્લા છે જે જેટલા અંશમાં વ્રત અંગીકાર કરે છે તેટલા અંશમાં પાપકર્મથી બચે છે તેને નવા કર્મનો સંચાર તેટલા અંશમાં થતો નથી જેટલી વધારે છુટ આગાર રાખે છે તે પોતાની ઇચ્છાના ક્રમ સંયમ છે તે તેટલા અધિક પાપોપાર્જન કરે છે કેટલાક જૈન નામધારી કહે છે કે શ્રાવકની છુટો માટે તેનાથી ધર્મ થાય છે ગૃહસ્થિક જીવનના નિર્વાહ માટે એ છુટોની જરૂર છે પણ તેરાયંથી એમાં પાપ કહે છે લગવાને સાધુઓને જે છુટ આપી છે તે તેઓનું સંયમી જીવનનું અંગ છે

માટે ધર્મ છે શ્રાવકની છુટ તેની પોતાની બનાવેલી છુટ છે તે ગૃહસ્થિક જીવનનું અંગ છે માટે અસંયમની વૃદ્ધિ પોષણ છે એટલે પાપ છે કેટલીક છુટ ધર્મના યથોચિત્ત પાલન માટે જરૂરી છે બીજાની છુટ ગૃહસ્થીને વીશેષ લિપ્ત થવાને છે માટે બંનેમાં ઘણું અંતર છે સાધુની છુટ ધર્મપોષક છે તેમાં સંયમ રક્ષાનો ગંભીર હેતુ રહ્યો છે શ્રાવકની છુટ સંયમ ધર્મની બાધક છે આત્મઘાતક છે જે જે કીયાઓ સંયમી જીવનની બાધક છે તેનો ભગવાનનો પુર્ણ નીષેધ કર્યો છે શ્રાવકની છુટો પાપમાં છે બીજી સંપ્રદાયથી તેરાપંથીઓનો મત આ વિષયમાં જુદો પડે છે માટે ન્યાયથી સત્યા સત્યનો નીર્ણય કરવો.

જીવ જીવે તે દયા નહી,

મરે તેહો હિંસા નહી જાણુ ।

મારણુવાલાને હિંસા કહી,

નહી મારે તે દયા ગુણુ ખાનહો ॥

અનંતા જીવ દુનીયામાં જીવતા રહે છે તેથી દયા અનુકંપા નથી જીવ પોતાના આયુષ્યથી અથવા સ્વો પાર્ણત કર્મથી જીવે છે ન્યારે આયુષ્ય પુરૂ થશે ત્યારે કોઈની તાકાત નથી કે જીવતો રાખે માટે જીવ જીવે છે તેમાં કોઈનો અહેશાન નહી એવી જ રીતે અનંતા જીવ આયુષ્ય પુરૂ થયે સ્વોપાર્ણત કર્મથી મરે છે તેની હિંસા નહી જીવવું મરવું આ સંસારમાં ચાલી રહ્યું

છે કોઈ માણુશ કોઈ જીવની ધાત કરે ત્યારે તે ધાત કરવાના નિમિત્ત અથવા સહાયકના કારણથી તેને પાપ લાગે છે કોઈ જીવને સર્વથા પ્રકારે ન મારવાના ત્યાગ કરવા તે મોટી દયા છે અહિંસા ને ભગવાને પુરી દયા કહી છે જે માણુશ અહિંસાનું વ્રત અંગીકાર કરે છે અને તેનું પુર્ણ પાલન કરે છે તેથી તે સંસારના સર્વ જીવોનો અભય દાતા છે જીવોને તેનાથી કોઈ પ્રકારનો ભય નહીં મન, વચનને કાયામાં અહિંસાનું પાલન કરવું, ખીજા કોઈ જીવની હિંસા ન કરવી, ખીજા પાશે કરાવવી નહીં, કરે તેને અનુમોદન ન કરવું એ જ દયા છે અભયદાન એ સઉમાં મોટી દયા છે એથી વધારે દયાની કલ્પના થઈ શકતી નથી સર્વ જીવ સુખ ચાહે છે છે દુઃખ બધાને અપ્રિય છે મૃત્યુનો બધાને ભય છે માટે જ્યારે કોઈ ન મારવાની પ્રતિજ્ઞા કરે છે ત્યારે બધા જીવોનો ભય દૂર થઈ જાય છે પોતા તરફથી કોઈને ભય રહેતો નથી એથી વધારે કોઈ દયા નથી.

જૈન મત મુજબ બધી કાયના જીવ સરખા છે જૈન મત મુજબ એકેન્દ્રિયથી પંચેન્દ્રિય સુધી કોઈ જીવમાં ફરક નથી એકના સુખના માટે ખીજાને દુઃખ પહોંચાડવું તે જૈન દૃષ્ટિમાં પાપજનક છે સુખ બધા જીવ ચાહે છે માટે પંચેન્દ્રિયના સુખને માટે એકેન્દ્રિયની ધાત કરવી, રાગદ્વેષ કરવો સારો નહીં, માટે સાધુ સચિત વસ્તુઓને દાન આપવા ઉપદેશ કરતા નથી કરાવતા નથી. અને કરે તેનું અનુમોદન કરતાં નથી જ્યાં એક જીવ

ખીજી જીવને અપટ રહ્યો છે ત્યાં સાધુ નિર્વિકાર ચિત્તથી તટસ્થ રહે છે તે એકને ડરાવી ખીજીને બચાવવા કોશીશ કરતા નથી ખીલાડી ઉંદર પર અપટ મારી રહી છે ત્યારે સાધુ ખીલાડીને ડરાવી નશાડવાની કોશીશ કરે નહિ અને ઉંદર મરે તે પણ ચહાય નહિ એવા અવશરે સાધુ નિર્વિકાર ચિત્તથી ધ્યાનસ્થ બેસે ન્યાયની દૃષ્ટિથી એમ કરવું ઉચિત્ત છે એક જીવને જખરજસ્તીથી ભુખો રાખી ખીજી જીવને બચાવવો ન્યાયની દૃષ્ટિથી ખરાખર નથી એ તો એકને અપટ લગાવી ખીજીને ઉપદ્રવ દુર કીધો રાગ દ્વેષના કાર્યોથી સાધુ દુર રહે છે જ્યાં બે જીવમાં આપશમાં લડાઈ થાય ત્યાં સાધુ ધર્મનો ઉપદેશ દઈ કાર્ય કરે છે ધર્મનો ઉપદેશ આપે છે જખરજસ્તી કરતા નથી જ્યાં ઉપદેશ નહી દેવાય અથવા ઉપદેશની અસર લાગે નહી એમ લાગે ત્યાં સાધુ રાગદ્વેષરહિત મૌનધારણ કરે અથવા ત્યાંથી ઉઠી ખીજી જગ્યા ચાલી જાય જૈન ધર્મ કોઈના દુર્ગુણ જખરજસ્તીથી છોડાવવા ચહાતો નથી સ્વામી શ્રી ભીખણજીએ કહ્યું છે કે—

મુલા, ગાજર ને કાચુ પાણી ભોગીના કોઈ ભોગજ રૂંધે કોઈ જખરીથી લે ખોસીરે વળી પાડે અંતરાયો રે જે કોઈ વસ્તુ છોડાવે વગર મન મહામોહની કર્મજ બાંધે એ રીતે ધર્મ ન હોસી રે દશાશ્રુતખંધ મે ખતવ્યો રે

લીલોતરી ખાવામાં અને સચિત્ત પાણી પીવામાં એકેન્દ્રિય જીવની હુત્યા થાય છે પાપ છે પરંતુ કોઈ

લીલોતરી કંદમુળ ખાતા ને પાણી સચિત્ત પીતા જબર-
જસ્તીથી છીનવી લેતો જૈન ધર્મની દૃષ્ટિએ ધર્મ નહી
એમજ અહિંસાનો સિદ્ધાંત છે અહિંસા માને કે નહી
પણ હિંસા પ્રેમિયોની હિંસા વગર મન બળજબરીથી
છોડાવે તો એવી બળજબરી, બળપ્રયોગથી હૃદયનુ
પરિવર્તન નહી વગર મન કોઈ કામ કરાવવામાં ધર્મ
નહી એમ તો સંસાર હિંસામય છે જગડુજગડ હિંસા
થઈ રહી છે તેને રોકવા સંભવ નથી.

માણસ પોતે મન વચન કાયાથી અહિંસક છે તો તેની
સામે હિંસા થાય તેનું પાપ તેને નહી હિંસા કરવાવાલાને
કરાવવાવાલાને અનુમોદન કરવાવાલાને હિંસાનું પાપ લાગે
છે જોવા વાલાને પાપ લાગતું નથી જોવા વાલાને પાપ લાગે
તો અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત ચારિત્ર અને
અનંત બળવાળા અરિહંત ભગવાન ત્રીકાલદર્શી કેવલ
જ્ઞાનીને પાપ લાગવું જોઈએ સાધુ હિંસાના કામો જોઈ
ચલચિત થતા નથી પરંતુ વીવેક પુર્વક તટસ્થા ધારણ
કરે છે બળનો પ્રયોગ કરી જીવ ઘાત રોકવામાં પાપ છે
જૈન શાસ્ત્રોમાં કોઈ ભોગીના ભોગ જબરજસ્તીથી રોકે તે
મહા મોહુની કર્મ ખંધાય એ ન્યાયથી સાધુ જીવમાત્રને
પોતાનામાં લડાઈ, માર, પીટ વીગેરેમાં વચમાં પડે નહી
ઉપદેશ દઈ સમજાવે, નહી તો તેનાથી નિવૃત્ત રહે ન્યાયની
દૃષ્ટિથી એજ ઉચિત્ત છે. પક્ષપાત રાગદ્વેષ બધા કર્મનું
મુળ છે કેટલાક લોક આ વાતનું રહસ્ય સમજ્યા સીવાય
ખીન્ન ધર્મીઓના દેખાદેખ દયાના સ્વરૂપ ખીન્ન બતાવે છે.

આ પ્રકારે બળ અથવા જબરજસ્તીથી કામ લેવાથી
જ્યાં રક્ષકને કોઈ લાલ થતો નથી ઉલ્ટો અંતરાય પાપ
કર્મ લાગે છે ત્યાં આત્માનો કંઈ સુધારો થતો નથી વગર
મન ધર્મ પાલન કરાવવાથી ધર્મ થતો નથી

(૬) સુપાત્ર દાનથી ધર્મ થાય છે કુપાત્ર
દાનમાં સંસાર કીર્તિ થાય પુણ્ય નહીં થાય જૈન શાસ્ત્રોમાં
ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે દશદાન વર્ણવ્યા છે પરંતુ બધામાં
ધર્મ સમજવો નહીં ગ્રહ ઉપગ્રહાદિની શાંતિ માટે ધન્ય
ધાન્ય અપાય છે તે પણ દાન છે લગ્ન વિવાહ અવસરે
મોસાળુ, પહેરામણી, વીંગેરે થાય છે તે પણ દાન છે
પણ તેમાં ધર્મ નહિ, આપવાથી ફક્ત ધર્મ સમજવો
નહીં દાનથી ધર્મનો લાભ કરવો હોય તો વિવેકથી આ-
પવું જોઈએ સુપાત્રને દાન આપવું કુપાત્રને દાન આપવા
એ ધર્મને બદલે પાપો પાર્જન કરવું છે જે જીવ સર્વથા
હિંસા કરતા નથી સર્વથા ઝુઠ બોલતા નથી સર્વથા
ચોરી કરતા નથી સંપૂર્ણ શીયલ પાળે છે અને
કોઈ પણ કારણથી પરિગ્રહ રાખતા નથી પાંચ
મહાવ્રત પાળે છે, પળાવે છે પાળે તેની અનુ-
મોદના કરે છે ત્રણ કરણને ત્રણ જોગથી તેજ સુપાત્ર છે
એવા સુપાત્રને દાન આપવું તેજ સુક્ષેત્રમાં બી રાપવા
માફક ફળ આપનાર છે જેનામાં ગુણ નહીં તે કદાપી
સુપાત્ર નહીં તેને દાન આપવામાં ધર્મનું કારણ થઈ શકતું
નથી સંસારિક કર્તવ્ય હોય પણ સંસારીકથી ધાર્મિક
લાભલાભ જુદો છે.

દાન આપવામાં દયાનો ઉલંઘન ન થાય તે પુરો ખ્યાલ રાખવો જે દાનથી દયાનું ઉલંઘન થાય તે સાચું દાન નથી સ્વ. દાર્શનિક કવી શ્રીમદ રાયચંદ્રજીએ કહ્યું છે કે:—

સત્ય શીલને, સઘળાં દાન, દયા હોઈને રહ્યા પ્રમાણુ ।
દયા નહી તો એ નહી એક, વગર સુર્ય કીરણુ નહી દેખ ॥

અંત દયા નીરક્ષા કરતા દાન દેવું જોઈએ જે દાનમાં જીવોની હિંસા રહી હોય તે સંસારીક લોકીક દાન છે માટે સજીવ ધાન્યાદિકનું દાન સાધુ સ્વયં લે નહી લેવ-રાવે નહી એવા દાનની પ્રશંસા અથવા અનુમોદના કરે નહી ભગવાને સાવધ દાનના જગ્યા જગ્યા કડવા ફળ બતાવ્યા છે ને આત્મઘાતક બતલાવ્યા છે.

જે દાનથી આત્મિક કલ્યાણ અથવા ધર્મ પુણ્ય થવાનું બતલાવ્યું છે તે દાન જુદા છે સાચા જૈન ધર્મના રહસ્યોને બતલાવી કોઈને સન્માર્ગ પર લાવવા તે સમ્યકીતી સાચા દર્શન માનવાવાળા તથા સતચરિત્રી બનાવવું એજ ધર્મ દાન છે સાચા જૈન સાધુ મુનિરાજને તેઓના તપસ્વી જીવન લાયક શુદ્ધ કલ્પતી વસ્તુઓના દાન આપવા તે શુભાત્ર દાન છે તેનાથી નવા કર્મ આવતા રોકાય છે કર્મોની નિર્જરા થાય છે ધર્મ પુણ્યનો સંચાર થાય છે એવા દાન સંપૂર્ણ નિર્વઘ હોય તો ભગવાન પોતે એવા દાનની આજ્ઞા આપે છે જેમાં અસંયતિ જીવોનું પોષણ થતું હોય અથવા જેમાં અસંયતિ જીવોની

ઘાત થતી હોય અથવા ખીબા પાપ વઢતા હોય તેવા દાન ધાર્મિક દૃષ્ટિથી સર્વદા અકારણીય છે સંસારિક દૃષ્ટિથી કોઈ કરે તેમાં કોઈ ના કહેતુ નથી.

તેરાપંથી સાધુઓની તપસ્યા

તેરાપંથી સાધુ બહુ ઉચ્ચ તપસ્યા કરે છે શ્રી મુખાજી મહાસતીજી એ નીરંતર ૨૬૭ દીવસના ઉપવાસ કર્યા હતા આવી લાંબી તપસ્યા ઉકળેલી છાશના ઉપરનું લીલું પાણી લીધું હતું. કોઈ સાધુએ પાકા પાણીથી ૧૦૮ની તપસ્યા કરી છે એક સાધવીએ ૨૨ ચોવીહાર ઉપવાસ કર્યા હતા.

તેરાપંથી સાધુના આચાર નિષ્ઠા તેઓનો સંપ નિયમાનુવતિતા તથા તપસ્યામય જીવન જે જોય છે તે સર્વ અનુમોદન કરે છે.

તેરાપંથી સંપ્રદાયના સાધુ સાધ્વિ ઘણી મહત્વપુર્ણ તપસ્યાઓ કરે છે થોડા તપસ્યાના વર્ણન નીચે મુજબ છે. રાત્રે જૈન સાધુ સાધ્વિ કોઈ પણ ચીજ ખાતા નથી ઉપવાસનું પારણું સુર્યોદય પછી કરે છે ઉપવાશના દીવસોમાં પાકુ પાણી, અથવા છાશ ઉપરનું ઉકળેલું પાણી લે છે ખીબુ કંઈ નહીં.

પહેલાં બે આચાર્યોના શાશનમાં છ મહીના લગી નીરંતર તપસ્યા થઈ ન હતી ત્રીજા આચાર્ય મહારાજશ્રી રાયચંદ્રજીના શાશનમાં પહેલા પહેલા છ મહીનાના નિરંતર ઉપવાસ સ્વામી શ્રી પૃથ્વીરાજજી મહારાજે કીધા તેઓ મારવાડ જીલ્લાના વાઝેલીયા ગ્રામના હતા તેઓની

દીક્ષા શં. ૧૮૬૬માં મહારાજશ્રી હેમરાજજીને હાથ
પુજ્ય મહારાજ ધીરાજના હુકમથી થઈ હતી તેઓનો
વીવાહ થયો હતો સ્ત્રી ત્યાગી દીક્ષા લીધી દીક્ષા લીધા
પછી છ વર્ષોમાં વચમાં વચમાં ઉપવાશ કરતા હતા પણ
૧૮૭૩થી દરેક ચોમાસામાં મોટી મોટી તપસ્યો કરવી
શરૂ કરી તે નીચે મુજબ.

સંવત	ગામ	ઉપવાશ
૧૮૭૩	સિરિયારી	૪૦ દીવસ
૧૮૭૪	ગોશુંદા	૮૨ „
૧૮૭૫	પાલી	૮૩ „
૧૮૭૬	દેવગઢ	૧૦૬ „
૧૮૭૭	પુર	૧૨૦ „
૧૮૭૮	આમેટ	૯૯ „
૧૮૭૯	પુર	૧૦૦ „
૧૮૮૦	પાલી	૬૦ „
૧૮૮૧	પાલી	૭૫.૨૧ „
૧૮૮૨	પાલી	૧૦૧ „
૧૮૮૩	કાંકરેલી	૧૮૬ „

છેલ્લા ૧૮૬ દહાડા ઉપવાસ શં. ૧૮૮૩ના જેઠ વદમાં
શરૂ કર્યા હતા પહેલા દહાડાના ઉપવાશમાં આચાર્ય શ્રી રાય-
ચંદ્રજી મહારાજની સામે છમાશ નીરંતર ઉપવાશ કરી લીધા
જે સાધુએ ખીનએ પણ ઉપવાશ છમાશના પચખ્યા તેના
નામ શ્રી વર્ધમાનજી મહારાજ ખીન શ્રી હીરાલાલજી મહારાજ

આ સાંખી તપસ્યા પછી એક મહીનો રહી સ્વામી શ્રી પૃથ્વીરાજજી સ્વર્ગશિડહુ અર્ધ ગયા.

સ્વામી પૃથ્વીરાજજીના સમકાલીન શ્રી શિવજીના સ્વામી મહારાજ મોટા તપસ્વી હતા તે બાફના વંશના ચોશવાલ જન્મ મેવાડમાં લવ ગામ તેની તપસ્યા નીચે મુજબ.

ઉપવાશ	સંખ્યા	ઉપવાશ	સંખ્યા
		૧૪	૩
		૧૫	૩
૧	૪૧૪	૧૬	૨
		૩૦	૧૨
૨	૨૨	૩૨	૧
૩	૩૪	૩૫	૨
		૪૦	૧
૪	૮	૪૫	૬
૫	૧૧	૫૦	૨
૬	૭	૫૫	૧
૭	૩	૬૦	૫
૮	૬	૭૫	૨
૯	૩	૮૦	૧
૧૦	૩	૧૮૬	૧
૧૧	૩		
૧૨	૩		
૧૩	૨		

આ તપસ્વી સાધુનો દેહાવસાન થાં. ૩૬-૧૧ ચૈત્ર

સુદ. ૭ આશરે સો વર્ષ પહેલા થયો. હાલ તપસ્વીમાં શ્રી યુનીલાલજી મહારાજ શ્રી રણજીત મલજી મહારાજ શ્રી આશારામજી મહારાજ મુખ્ય હતા.

સ્વામી શ્રી યુનીલાલજી મહારાજ સરદાર શહેરે ખીકાનેર જીલ્લા નાયટા વંશના ઓશવાલ હતા શં. ૧૯૪૦ માં દીક્ષા થઈ શં. ૧૯૪૪થી એકાંતર ઉપવાસ કરવા માંડ્યા છ વર્ષ સુધી એક દીવસ પછી એક દિવસ અપવાશ કર્યા શં. ૧૯૫૦માં છઠ્ઠું તપસ્યા ચાલુ કરી બે દીવસ પછી પારણા કરતા વળી બે દીવસ ઉપવાશ એમ એક મહીનામાં દશ દીવસ આહાર કરતા બાકી વીશ દીવસ નીરંતર ઉપવાશ કરતા આવી તપસ્યા ૨૩ વર્ષ શં. ૧૯૭૨ સુધી કીધી પછી અઠૂમ અઠૂમ પારણા કરવા શરૂ કર્યા ત્રણ દહાડા ઉપવાશ પછી એક દીવસ આહાર કરતા એ તપસ્યા સાડાત્રણ વર્ષ કરી એ તપસ્યા સીવાય તેઓએ નીચે મુજબ તપસ્યા કરી હતી.

ઉપવાશ	સંખ્યા	ઉપવાશ	સંખ્યા
૧	૫૦૦	૧૦	૧
૨	૩૬	૧૧	૨
૩	૩૬	૧૨	૧
૪	૪૪	૧૩	૧
૫	૨૫	૧૪	૨
૬	૩	૧૫	૧
૭	૨	૧૬	૧
૮	૧	૧૭	૧
૯	૧	૧૮	૧

સ્વામી ચુનીલાલજી આ તપસ્યાં ઉપરાંત “લઘુસિંહ” તપસ્યા કરી હુતી તે લઘુસિંહ તપની ચાર શ્રેણી હોય છે દરેક શ્રેણીમાં ૧૮૭ દીવસમાં ૧૫૪ દીવસ ઉપવાશ ને ૩૩ દિવસ પારણા હોય છે પહેલી શ્રેણીમાં પારણામાં વીગય લે છે બીજી શ્રેણીમાં વીગય નહી લે ત્રીજી શ્રેણીમાં પારણામાં લેપપ્રયોગ કરે નહી.

લઘુસિંહ તપ ઘણો કઠણ છે ઉપવાશ આરંભ કરી ૬ દીવસ નીરંતર ઉપવાશ કરવા પડે છે.

ઉપવાશ છઠ્ઠું અઠ્ઠમ પછી એક દીવસ પારણું કરે છે નિરંતર નવ દીવસ તપસ્યા કર્યા બાદ કુમવાર પાછા ઉતરવું પડે છે પાંચ અપવાશ કરતા છેવટ એક ઉપવાશ આવે છે.

આ તપસ્યા ચાર વખત કરી તેઓ ઉચ્ચ તપસ્વી હતા ત્રણ શ્રેણીયોનું વર્ણન ઉપર કર્યું ચોથી શ્રેણીમાં પારણામાં ફક્ત અડદના બાકલા લેવા પડે છે સ્વામી ચુનીલાલજી ત્રણ શ્રેણીની તપસ્યા પુરી કરી ચોથી શ્રેણી પુરી કરવા પહેલા દેહાંત થયો તેરાપંથીના એક સાધુ શ્રી હુલાચ મલજી મહારાજ ચોથી, પહેલીને ત્રીજી શ્રેણી તક તપસ્યા પુરી કરી બીજી શ્રેણી ચક્ર ન કરી શક્યા પાંતરીય વર્ષ સાધુ જીવનમાં સાધુ ચુનીલાલજી આઠ હજાર હહાડા ઉપવાસ લગભગ બાવીસ વર્ષ તપસ્યા કરી.

હવે સ્વામી શ્રી સ્વજીતમલજી ત્યા શ્રી આશા

રામજીની તપસ્યાનું વર્ણન.

સ્વામી રણજીત મલજીનો જન્મ શં. ૧૬૧૮ મેવા-
ડમાં પુર ગામમાં ચોથમલજી બનોલીયાના છોકરા હતા.
ચોથમલજીએ આચાર્ય શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી શ્રી
મેઘરાજજી સ્વામીને હાથ દીક્ષા લીધી હતી શ્રી ચોથ
મલજી પોતે ઉત્ર તપસ્વી હતા તેઓએ સં. ૧૬૫૪માં
છ મહીનાથી તપસ્યા કરી હતી શં. ૧૬૫૬માં સ્વર્ગ
રોહણ થયા સાધુ શ્રી રણજીત મલજી બહુ તપસ્વી થયા
શં. ૧૬૭૪થી કોઈ વખત લાગલાગત બે દહાડા આહાર
કર્યો નથી તેઓ ઘણા વીનયવાન તપસ્વી હતા તેઓના
અંતીમ ઉપવાસ નિરંતર ૬૦ દિવસના હતા શં. ૧૬૮૬
વરખે અષાઢ સુદ ૨ ને દહાડે પુજ્ય શ્રી શ્રી શ્રી ૧૦૦૮
શ્રી શ્રી કાલુ ગણીરાજ સરદાર શેઢેર પધાર્યા તે વખતે
શ્રી રણજીત મલજીએ પારણું કીધું હતું તે દહાડે
આચાર્ય મહારાજ પાસે સંથારો કરવા આજ્ઞા માંગી પરંતુ
પુજ્ય મહારાજે આજ્ઞા સંથારાની ન આપી નિરાશ થઈ
સ્વામી શ્રી રણજીત મલજી તપસ્યા કરતા હતા ન્યારે
અવસર જોતા ત્યારે સંથારાની આજ્ઞા માંગતા લાદરવા સુદ
૨ ને દીવસે સાઠ દીવસમાં એકવીશ દહાડા પાણી ન લીધું
લાદરવા સુદ ૨ સવારે આશરે ૭૫ વાગે સંથારાની આજ્ઞા
આપી દોઢ કલાક પછી સ્વર્ગે સીધાબ્યા.

તેઓની તપસ્યા

ઉપવાસ	સંખ્યા	ઉપવાસ	સંખ્યા	ગામ
૧	૨૬૭૫	૨૧	૧	
૨	૩૭	૩૦	૧	
૩	૮	૩૧	૧૭	
૪	૧૧	૪૫	૧	
૫	૧૦	૪૭	૧	
૭	૨	૫૨	૧	
૮	૧	૬૦	૨	
૧૦	૧	૧૦૧	૧	ગોગુંદા
૧૧	૧	૧૮૨	૧	રાજનગર
૧૫	૧			

સાધુ શ્રી આશારામજી જન્મ મારવાડ રાજ્ય વાલો-
તરાના ઓશવાલ પીતા સુરજમલજી ભંડારી હતા પરણેલા
હતા બળવાન આત્મા હોવાથી સંસારિક બંધન તોડી શં.
૧૬૭૦ વરખે શ્રાવણ સુદ ૭ ને દહાડે દીક્ષા લીધી.

તપસ્યાનું વર્ણન

ઉપવાસ	સંખ્યા	ઉપવાસ	સંખ્યા
૧	૧૩૬૭	૧૧	૨
૨	૬૩૦	૧૨	૩
૩	૧૧૧	૧૩	૧
૪	૧૪	૧૫	૧
૫	૨૫	૨૫	૧

ઉપવાશ	સંખ્યા	ઉપવાશ	સંખ્યા
૬	૨	૩૦	૧
૭	૨	૩૧	૨
૮	૩	૩૫	૧
૯	૧	૪૧	૧
૧૦	૧		

એ ઉપરાંત છ વર્ષ સુધી એકાંતર ઉપવાસ કર્યા પાંચ વર્ષ છઠ્ઠ કર્યા તો-તેર દીવસની તપસ્યા પુર્ણ કર્યા પછી શં. ૧૯૯૦ ચૈત્ર વદ ૭ ને દીવસે ચાડવાસમાં સ્વર્ગ-રોહણ થયું તપસ્યામાં ૫૯ દીવસમાં પાણી સીવાય બધી ચીજ ત્યાગી હુતી છેવટે સાત દીવસ ગરમ પાણીના પણ ત્યાગ કર્યા ગૃહસ્થાશ્રમમાં ત્રીશ દીવસ ત્યા પરચુરણ તપસ્યા કરી હુતી.

આ તપસ્યાની મતલબ ફક્ત આત્મિક કલ્યાણ છે સામાજિક રાજ નૈતિક કારણોથી કંઈક ઉપવાસ કરે છે પણ જૈનતર જનતાએ જાણવું જોઈએ કે જૈનો ઉચા આશયથી ઉપવાસ કરે છે આત્મકલ્યાણ અને કર્મથી છુટવાને માટે ઉપવાશ કરે છે જીવાત્માનો કર્મ સાથ સંજોગ રહ્યો હોય છે તેથી આત્માને તેના અસલી રૂપમાં લાવવા કર્મ સંયોગ દુર કરવા તપસ્યા કરે છે જૈનો સાંસારિક, સામાજિક અથવા રાજ નૈતિક ઉદ્દેશ સફળ કરવા ઉપવાશ કરતા નથી જૈન સાસ્ત્ર મુજબ આત્માને આત્મિક કલ્યાણ વધારવા કર્મ દુર કરવા સિવાય કોઈ લાલ પહોંચાડતા નથી એવી તપસ્યામાં જે કષ્ટ ઉઠાવે પડે છે તે વ્યર્થ નહી જતાં તેને લાલ મળે છે.

એવી તપસ્યા ફક્ત સાધુઓજ કરતા નથી પણ શ્રાવક અને શ્રાવીકાઓ પણ કરે છે ચોમાસામાં બન્યા સાધુ સાધ્વિઓ ચોમાસા કરે છે ત્યાં શ્રાવક શ્રાવીકા ઘણા ઉમંગ અને મોટા આનંદથી મોટી દુઃસાધ્ય તપસ્યા કરે છે.

તેરાપંથી સાધુઓની નિયમાનુવર્તિતા તેરાપંથી સંપ્રદાયમાં નિયમ અને સંગઠન ઉપર પુરુ ધ્યાન અપાય છે સમસ્ત સાધુ સાધ્વિઓને નિર્દિષ્ટ નિયમોનું પાલન કરવું પડે છે સિથિલાચાર થઈ શકતો નથી સાધુનો ઉદ્દેશ આત્મકલ્યાણ છે તે સંયમયાત્રા નિર્વાહ માટે શાસ્ત્રોક્ત રીતીથી ચાલે છે તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ સમાજને તેના ગુણોથી વંદનીય પુજનીય છે કદાચ તેઓના ગુણોમાં ફરક ન પડે માટે સાધુ અને શ્રાવક બારીક નજર રાખે છે જેના પગમાં શ્રાવક માથુ નમાવે છે તે સાધુનો આદર્શ, ચરિત્ર, આચાર તેવા ઉચ્ચદ લાયક રહે તેવી ભાવના હંમેશ રહે છે.

૧. સાધુ સાધ્વિ કોઈપણ ગૃહસ્થની સહાય લેતા નથી તેઓ પગે ચાલે છે કોઈ વાહન રાખતા નથી બોજ કોઈ પાસે ઉપડાવતા નથી પોતે પૈસા આપી અથવા બીજા પાસે અપાવી રેલ્વે મોટર વગેરે વાહનને ઉપયોગ કરવાના પરિગ્રહ ત્યાગ વ્રત અને અહિંસા વ્રતનો ભંગ સમજે છે ઇર્થા સમિતિનો બાધક બને છે એવા નાના પ્રકારના દોષ વાહનનો ઉપયોગ કરવામાં બને છે શ્રી તીર્થંકરદેવની આજ્ઞા નથી.

૨. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ કોઈ ગૃહસ્થ પાસે પત્ર વહેવાર, પોસ્ટ, તાર, દુત, આદિ મારફત કરાવતા નથી પોસ્ટ, તાર, બલુન, વહાણ અથવા ખીજા સાધનો મારફત પોસ્ટ વીગેરે મોકલવો એ હિંસાજનક જાણે છે.

૩. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ, રાજ્ય, કોર્ટ, લવાદી, પંચાયતી કોઈ પણ જગ્યાએ કોઈ પણ રીતીએ સાક્ષી આપતા નથી.

૪. તેરાપંથી સાધુ કોઈ ગામમાં સાધારણ રીતે એક માશથી વધારે રહેતા નથી ચોમાસામાં ચાર મહિના એક જગ્યા રહે છે જ્યાં એક માશ રહે ત્યાં બે મહિના ફરી આવી શકતા નથી જ્યાં ચોમાસુ કરે ત્યાં બે ચોમાસા રહી શકે નહીં. પણ ગામાનું ગામ વીચરતા એવા ક્ષેત્રમાં એક રાત રહેવાની જૈન શાસ્ત્રોની આજ્ઞા છે અને તેજ મુજબ તેરાપંથી સાધુ કરે છે.

૫. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ પુસ્તકાદિ ઉપકરણ જ્યાં જાય ત્યાં પોતે સાથે લઈ જાય છે ગૃહસ્થીને સોંપી જતા નથી જૈન સાસ્ત્રાનુસાર દરેક જૈન સાધુ પોતાના ઉપકરણ વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, પુસ્તકાદિની દરરોજ પડીલેહણ કરવી જોઈએ કોઈપણ ઉપકરણમાં કોઈપણ જીવની વીરાધના થવી ન જોઈએ જો સાધુ સાધ્વિ કોઈ લંડાર અથવા ગોડાઉનમાં પુસ્તકાદિ મુકી જાય તો દરરોજ પડીલેહણ થઈ શકે નહીં એ સિથિલતા શાસ્ત્ર મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરનાર છે.

૬. સાધુ સાધ્વિને પરિચિત રાખવાની જૈન શાસ્ત્રોમાં મનાઈ છે. કાચ પથ્થર પરિચિત છે તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ

કોઈ પણ ચશ્મા (Spectacles) રાખતા નથી કોઈ પણ ધાતુ રાખતા નથી કપડા માટે પણ નિયમ છે સફેદ કપડા ચથા પરિમાણ રાખે છે પોતાને માટે કોઈ પણ ખાવાની, પીવાની, વસ્તુ, વસ્ત્ર, પુસ્તક, કાગળ તૈયાર કરાવતા નથી વેચાતા લેવરાવતા નથી અથવા સાધુને ઠેકાણે લાવી આપે તે પણ પદાર્થ લેતા નથી.

૭. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ માથાના વાળ, દાઢીમુછ અસ્તરાથી ઉતરાવતા નથી વરસમાં જે વખત પોતાના વાળનો લોચ કરવો પડે છે લોચનો પરિસહ બહુ કઠણ છે.

૮. તેરાપંથી સાધુ કોઈપણ તરાહના જોડા, મોજા, સ્ત્રીપર, પાવડી વીગેરે કંઈ રાખતા નથી સખત ગરમીમાં જીની રેતીમાં પહાડી જમીનમાં લયાનક ઠંડીમાં જમીન ઉપર ખુલ્લા પગે વીચરે છે.

૯. તેરાપંથી સખાવતી હોસ્પીટાલની દવા લેતા નથી કોઈ શ્રધાલું વૈદ, ડોક્ટર પોતાની દવાઈઓમાંથી કોઈ દવા પોતાની ઇચ્છાથી દાન કરે તો લે છે જરૂર હોય તો ડોક્ટર પાસે હુથીઆર માંગી લાવી સાધુ પોતે ઓપરેશન વહાડકાપ કરે છે હોસ્પીટલમાં જઈ ઓપરેશન કરાવે નહી.

૧૦. તેરાપંથી સાધુ વીજળીના પંખા, હાથ પંખા, વીજળીની બત્તી, ફાનશની બત્તી કોઈ બીજા પ્રકારની રોશની, ચાંદણું, હુવા ભઈ શકે નહી ઠંડીના વખતમાં સગડી ઘરમાં સખત નથી નહી, કુવા, તળાવ વીગેરેના સચિત સજીવ પાણી લે નહી હિંસાવાળું કેઈ કામ કરવું,

કરાવવું, કરે તેને અનુમોદવાની ત્રણ કારણુને ત્રણ જોગથી જૈન સાસ્રોની મનાઈ છે.

૧૧. કોઈપણ સામાજિક, રાજ નૈતિક, આર્થિક સાંસારિક અથવા કાનુની કોઈપણ વેપારમાં સાધુ સાધ્વિ ભાગ લે નહીં નૈતિક એટલે આત્મઉન્નતિના કામમાં પોતાનો વખત ગ:ળે છે. કોઈ માણસ સાધુઓને કોઈ પ્રકારે કષ્ટ પહોંચાડે તો સાધુ તેની વીરુદ્ધ પોતાની રક્ષા માટે રાજ્ય દરબાર, થાણા, કચેરી પોલીશમાં ખબર આપી શકે નહીં કોઈપણ કેશમાં શાક્ષી આપી શકે નહીં અથવા ખીજથી કોઈ તરેહનો સહયોગ કરી શકે નહીં.

૧૨. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિને કોઈ મઠ, મંદીરસ્થાન, અપાશરા સ્થાનક નથી ગૃહસ્થાના ઘરમાં રજાથી ઉતરે છે.

૧૩. તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ ખધા ઉચ્ચ કુળના મહાજન સંપ્રદાયમાંથી દીક્ષા લીધેલી છે જીવન પર્યંત શ્રી આચાર્ય મહારાજની આજ્ઞાનુસાર ચાલવું પડે છે દરેક સાધુને મોટા સાધુની આજ્ઞા માનવી પડે છે નાનામોટા દીક્ષા પ્રયાય પ્રમાણે છે.

૧૪. માતાપિતા ગુરૂજન પત્ની પત્નિ એવા નજીકના સગાઓની લખીત આજ્ઞા સીવાય કોઈને તેરાપંથી સંપ્રદાયમાં દીક્ષા અપાતી નથી તીવ્ર વૈરાગ્ય, સંયમ નિર્વાહ સામર્થ્ય વીગેરે યોગ્યતા જોઈ દીક્ષા લેવાની દ્રઢ મન ઘણી અરજ કરવાથી આચાર્ય મહારાજ યોગ્ય દીક્ષાર્થીને લોકોની સામે દીક્ષા આપે છે. જૈન ધર્મના મુખ્ય સિદ્ધાંતોથી

પરિચિત વૈરાગ્ય ભાવનાવાલા નવ વર્ષની ઉમરવાલાને દીક્ષા અપાય છે.

૧૫. ઉપરના નિયમ આચાર્યોની બનાવેલી મર્યાદાઃ બધા સાધુ સાધ્વિઓને પાલવું પડે છે કેાઈ નિયમ ભંગ કરે તેને આચાર્ય મહારાજ દંડ પ્રાયશ્ચિત આપે છે દંડ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકાર ન કરે તેને સાથે રાખતા નથી આ નિયમ મુજબ પપ૩ સાધુ સાધ્વિ પંજબથી દક્ષિણ સુધી કચ્છ ગુજરાત મધ્યપ્રાંત અને જુદા જુદા દેશોમાં એક આજ્ઞામાં એક શાશનમાં એક રીતીએ એક આચાર્યની આજ્ઞા મુજબ વીચરે છે.

તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિઓ.

તેરાપંથી સંપ્રદાયમાં હાલ શં. ૧૯૯૭ના વૈશાખ માસ સુધી ૧૫૧ સાધુ:૪૦૨ સાધ્વિ કુલ પપ૩ આશરે છે બધા સાધુ સાધ્વિ એક આચાર્યની આજ્ઞામાં છે જુદા જુદા ૮૧ શેડરોમાં તેઓના ચોમાશા થયા છે આ બધાને દરરોજના કામનો લખીત હીસાબ રોજનીશી આચાર્ય મહારાજને આપવો પડે છે. પોતે ધર્મ ધ્યાનમાં વીચરે છે જીવોને આત્મ ઉન્નતિ ઉદ્ધારનો ધર્મોપદેશ આપવાનું તેઓનું કામ છે.

માહ મહોત્સવ

એ આચાર્યોની લાંબી નજરનું કૃળ છે દરેક વર્ષે બધા સાધુ સાધ્વિઓના કાર્યકલાપ, આચાર વ્યવહાર, ચોચ્યતા વીગેરે જોવા માટે ચોમાસુ ઉતર્યા પછી માહ મહીને આચાર્ય જ્યાં ખીરાજતા હોય ત્યાં બધા સાધુ

સાધ્વિ આવી પુન્ય મહારાજના દર્શન કરે છે એટલે સાધુ સાધ્વિની કોનકરન્સ ભરાય છે આચાર્ય મહારાજને પોતા પોતાના ધર્મ પ્રચારકાર્યનો પરિચય આપે છે મહા સુદ ૭ ઉપર શરીર અશક્તના કારણ સિવાય અથવા દુર પ્રદેશમાં વીચરવા આચાર્ય મહારાજની આજ્ઞા હોવાથી સામેલ થવા અશક્ત હોય તે સિવાય બધા સાધુ સાધ્વિ દર્શન કરે છે તે દીવસે અથવા તે લગભગ ભાવી ચોમાસા માટે કયા કયા સાધુ સતિયોને કયા કયા ગામ ધર્મ પ્રચારાર્થે મોકલવા તે શ્રાવકોની અરજ તથા ખીજી ઘણી બાબતોનો વીચાર કરી આચાર્ય મહારાજ ફરમાવે છે આ અવશરે ઘણા ગામના શ્રાવક શ્રાવિકોની કોનકરન્સ ઘણા વર્ષોથી ભરાય છે એકજ જગ્યાએ ઘણા સાધુ સાધ્વિઓના દર્શન માંહોમાંહે મેલાપ ઘણી વાતો પર વીચાર થાય છે. જ્યાં આજ ભાઈ ભાઈમાં લડાઈ પીતા પુત્રમાં દ્વેષ સ્વજન જ્ઞાતિમાં ટટો ત્યાં જુદા જુદા દેશોના પરીવારના લોકો સાધુ સાધ્વિના એક આચાર્યની આજ્ઞામાં એક ભગવાન ભાષીત ધર્મની છત્રછાયામાં, મુક્તીની એક માત્ર લક્ષ બનાવી જ્ઞાન દર્શન, ચારિત્રના આધાર પર દાનશીલ, તપ ને ભાવનાના બળથી આત્મોન્નતિ કરે છે. સાથે સાથે ભવ્ય જીવોને સદુપદેશ દઈ આચાર્ય મહારાજ તારે છે આ અવશર જરૂર જોવા જોવો છે પવિત્ર મૂર્તિ મહાત્માઓના દર્શનથી પાપ દૂર થાય મહાપુરૂષોની વાણી સાંભળી ભવ્ય જીવ કૃતાર્થ થાય ભરતક્ષેત્રમાં સંસારી જીવને તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિ દેશને, સમાજને રાષ્ટ્રને ગૌરવરૂપ છે.

તેરાપંથી સાધુ સાધ્વિઓની.

આજકાલ વિદ્વાનોના સમાહર વીધા સર્વત્ર છે. શાસ્ત્રોના અધ્યન, અધ્યાપન, વ્યાખ્યાન વીગેરે માટે વિદ્વાની બહુ જરૂર છે શ્રીશ્રીશ્રી ૧૦૮ શ્રીશ્રી તુલશી ગણ્ણી રાજના સમયમાં તેરાપંથી સંપ્રદાયમાં સારા સારા વીદ્વાન પંડીત મુનીરાજે છે નાની ઉમરમાં પોતે સંસ્કૃત પાકૃત વીગેરેનો બહુ અભ્યાસ કર્યો છે ભકતામર અને કલ્યાણ મંદીર જેવા સ્તોત્રોની પાદપુર્ત્તિરૂપ કાલુ ભકતામર સ્તોત્ર અથવા કાલુ કલ્યાણ મંદીર વીગેરે કાવ્યો જોવા જેવા છે શ્રી પુન્યજી મહારાજધીરાજ સકલ ગુણનીધાન બાલ બ્રહ્મચારીની દેખ-રેખ નીચે સાધુઓએ સંસ્કૃત વ્યાકરણની રચના કરી છે તે અપુર્વ ગ્રંથ છે વૈજ્ઞાનીક શૈલીથી બધા વ્યાકરણનો સાર લઈ વ્યાકરણસુત્ર બનાવવું પુરું પંડીતાઈનું કામ છે.

હુમે બધા જૈન અથવા જૈનેતર વીદ્વાનોને દર્શનીક અથવા ધાર્મિક તત્વોના જ્ઞાસુ ને ખાશ કરી જૈન શાસ્ત્ર સાહીત્યના અનુસંધાન પ્રેમી સન્નજનોને વીનંતી કે જૈન સ્વેતાંબર તેરાપંથી સંપ્રદાયના આચાર્ય મહારાજ અને તેના સાધુ સાધ્વિ જેના બને તેના દર્શન કરો તેઓના સંયમ, ત્યાગ, વૈરાગ્ય તપસ્યા તપાસો જુઠી નીંદાનો ભરોશો કરો નહી.

લોકીક અને લોકોત્તર કાર્ય સમજો.

જેન ધર્મ સમજવા નીચેના વીશ પ્રશ્ન સમજવા
જરૂરી છે.

- ૧ શ્રીમદ આચાર્યજી કરે
- ૨ શ્રીમદ ઉપાધ્યાયજી કરે
- ૩ શ્રીમદ સાધુજી કરે
- ૪ શ્રીમદ આચાર્યજી ન કરે
- ૫ શ્રીમદ ઉપાધ્યાયજી ન કરે
- ૬ શ્રીમદ સાધુજી ન કરે .
- ૭ શ્રાવક સામાયકમાં કરે
- ૮ શ્રાવક પોષામાં કરે
- ૯ શ્રાવક ઉપધાનમાં કરે
- ૧૦ શ્રાવક સામાયકમાં ન કરે
- ૧૧ શ્રાવક પોષામાં ન કરે
- ૧૨ શ્રાવક ઉપધાનમાં ન કરે
- ૧૩ લોકીક કાર્ય છે .
- ૧૪ લોકોત્તર કાર્ય છે
- ૧૫ કરે તે કોણ
- ૧૬ ન કરે તે કોણ
- ૧૭ ધર્મ છે
- ૧૮ ધર્મ નથી
- ૧૯ વ્રતમાં છે
- ૨૦ અવ્રતમાં છે

પાંચસો મણુ સચીત ચણા, અડદ, જુવાર, મગ તૈયાર
છે એક ખોળો જૈન સાધુ નાંખે તો:પાંચસો મણુ ગૌશાલા,
પાંજરાપોળમાં નાખવા તૈયાર છે દયા, દાન ખાંને માલમ
પડશે વખત દહાડો, જગ્યા નક્કી કરી લખવા મહેરબાની
કરશેાજી.

અપવાસ દ્વારા આરોગ્ય

અપવાસ કરીને જુદા જુદા
રોગો મટાડનારાઓની કહાણીઓ
સાથે, કેવી રીતે અપવાસ
કરવા તેને લગતી તમામ
હકીકતોથી છલાછલ ભર-
પૂર અતિ ઉપયોગી ગ્રંથ

કિંમત રૂપિયા અઢી
૮ પા લખ અં જુડું.

એક નકલ ઘરમાં પડી હશે તો બચરવાળ
કુટુંબમાં સેંકડો રૂપિયા બચાવી આપશે.

વી૦ પી૦થી મંગાવવા લખો:—

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

આળપખવાડિક

જરૂર વાંચો.

21 FEB
5 50